bạn gái nhỏ to

bạn gái nhỏ to

bạn gái nhỏ to 1

Bùi bích hà

Cảo thơm

bạn gái nhỏ to

1

Tạp Ghi Quanh Mục BẠN GÁI NHỎ TO

DỪNG Ở ĐÂU?

Bạn hữu thân quen trong hoặc ngoài giới cầm bút, những ai từng có dịp gặp gỡ, trò chuyện, làm quen với nhà văn Phạm Quốc Bảo, đều công nhận anh là một văn hữu chí tình, chân phương, đôn hậu. Trừ những lúc hiếm hoi anh có điều gì ưu tư quá lắm, kỳ dư thấy anh là thấy nụ cười, ngay cả hôm anh đi mổ răng hay mổ... đùi (vì một cái mụn rất vô duyên, mọc ra ở cái chỗ thân thể tiếp cận với cái ghế).

Cho nên, chiều thứ hai tuần vừa qua, nhân dịp lên tòa soạn đưa bài, khi tôi hỏi anh B. "Cứ trả lời thư độc giả mãi, đâm buồn theo, hay là tôi ngưng tạm một thời gian mục này và viết một đề tài khác?" Anh B. chớp chớp mắt, suy nghĩ vài giây rồi gật gù "Cũng phải, để thay đổi không khí". Trong lúc tôi đang hân hoan vì ý nghĩ đã đưa ra một đề nghị hợp thời với vị chủ biên Người Việt, đang định hỏi tiếp "Vậy nên mở mục gì nào?" thì hai anh Thụy và Quan nhẩy bổ vào, góp ý "Không được, độc giả nhiều người đón đọc Bạn Gái Nhỏ To

lắm, đừng bỏ". Một câu hỏi khác, hơi quanh co, đi theo "Hay là phong tỏa để... bán hết sách mới in đã?" (Oan ôi ông Địa). Trong lúc bối rối, chưa biết phân bua giải vây cách nào, bèn ngước nhìn chủ biên xem người ý kiến mần răng thì lại thấy người nghiêm nghị cho hai tay vào túi quần rồi thủng thỉnh nói "Ừ, cũng phải, mục này cũng nhiều người thích" Nghe anh B. phát biểu xong, tôi sực nhớ ra hình như khi nào được hỏi ý kiến về bất cứ chuyện gì, câu đầu tiên anh B. trả lời thường luôn luôn bắt đầu bằng ... "cũng phải...". Hèn chi Nhị Hồng Cô Nương ở Seattle (Trần Thị Lai Hồng và Nguyễn Thị Túy Hồng) mệnh danh anh B. là ông Ba Phải (chị Hương phẻ re nhá!) Cam đoan nếu buổi chiều thứ hai hôm đó, tôi còn cà kê lảng vảng hỏi thêm anh B. một vấn đề gì nữa, chắc chắn anh sẽ lại "cũng phải" dài dài.

Người đàn ông kèn cựa mục Bạn Gái Nhỏ To dữ nhất là Thăng Long văn sĩ. Hồi tôi mới bắt đầu phụ trách trang Phụ Nữ trên nhật báo Người Việt, ổng tới tận tòa soạn đòi xem mặt mụ nhà quê trả lời thư độc giả nghe cứ lộn ruột. Thấy mặt tôi lần đầu, ổng chỉ lườm, không nói gì. Ít lâu sau, một bữa ổng điện thoại mời tôi đi ăn bún riêu ở quán Thiên Hương. Tôi đến nơi, thấy ông ngồi sẵn với hai cháu nhỏ, rất xinh đẹp, giống ông như ba giọt nước rớt ra từ một cái công-tơ-gút. Suốt bữa ăn, ông chỉ ngồi hút thuốc lá, không nói gì ngoài câu hỏi duy nhất "Chị ăn bún riêu ở đây ngon không?" và câu tự trả lời lấy mình "Ngon lắm phải không?". Về sau, thỉnh thoảng gặp tôi đâu đó, ông cứ kèo nhèo "đàn bà chỉ nên đợi có người mời đi ăn bún riêu chứ không nên bày đặt trả lời thư lý sự trên báo, nó không trúng đâu". Tôi vì hoàn cảnh riêng, gần hai mươi năm trời tả xung hữu đột gồng gánh con cái nên có khi cũng quên bẵng thân phận nữ lưu của mình, nghe ông Thăng Long văn sĩ hạ thể đàn bà, cứ tưởng

ông nói chuyện cổ tích, đâu có ke! Nói chán, có bữa ông viết báo, đòi mở mục Đàn Ông Tinh Quái để gây chiến với Bạn Gái Nhỏ To. Tuy nhiên, quí đàn ông viết văn đa số khẩu xà tâm Phật, nói xong rồi quên, nên "Đàn Ông Tinh Quái" vẫn chưa xuất hiện trên giang hồ.

Tôi đang làm một công việc toàn thời gian, tám tiếng đồng hồ mỗi ngày (dạo nào hãng đắt hàng, ngày làm mười tiếng, tuần lễ 6 ngày), lái xe đi về một tiếng, bếp núc hai tiếng, vệ sinh tắm gội nửa tiếng, tổng cộng lao động đổ đồng quá một vòng kim đồng hồ, cho nên cứ cắm đầu cắm cổ đi hết lộ trình công việc hàng ngày rồi hàng tuần, chả mấy khi ngẩng đầu soi gương hoặc nghĩ ngợi xa xôi. Moi móc được chút giờ giấc cuối tuần thì dành để bầu bạn với thư độc giả, lấy thế làm vui.

Cho đến hôm biết chuyện báo Người Việt, thể theo yêu cầu của một số độc giả, gom góp Bạn Gái Nhỏ To in thành tập, Thanh Long văn sĩ bèn gọi điện thoại cà khịa "Này, tôi là chỗ thân tình, sợ bà bị đập thì tôi lại phải bênh nên tôi bảo trước, sao bà không chịu an phận thủ thường, lo chuyện tề gia nội trợ đàn bà mà lại dở trò khuyên bảo lăng nhăng mọi người thế? Tôi đọc lời giới thiệu sách, rõ là ngửi không được, úi dzà, 1001 trường hợp bức thiết, đúng là văn chương của bà, lại còn "luôn luôn có sẵn lời giải đáp" nữa chứ, hà hà, không ra cái thể thống gì cả" v.v...

Tôi lúc nào cũng giống cái bị bông nên từ tốn trả lời "Thưa anh, lời quảng cáo là của nhà xuất bản, không phải của tôi. Anh dạy quá lời, tôi chỉ mong được làm bạn với các độc giả gửi thư hỏi, không dám khuyên bảo ai. Lời giải đáp cũng như những bông hoa bày ra, thiên hạ ai vừa mắt bông nào thì nhặt lấy, không vừa mắt thì qua chợ vẫn còn tiền, có thiệt hại gì đâu".

Từ đấy về sau, Thăng Long tiên sinh còn hậm hực với tôi nhiều lần nữa. Lần cuối cùng, ông ấy chân thành nói "Làm đàn bà thì lâu lâu cũng phải ngu một chút, sao bà cứ tinh quái làm gì thế?"

Trong suốt thời gian hơn bốn năm phụ trách mục Bạn Gái Nhỏ To trên nhật báo Người Việt, bên cạnh cảm tình của độc giả không ngớt khuyến khích và hỗ trợ công việc tôi làm, có lẽ thái độ của Thăng Long tiên sinh, nhắc đi nhắc lại nhiều lần, cũng phản ánh một cách nhìn khác mà tôi ít có dịp biết.

Từ cảm giác băn khoăn, nghi ngại này, mỗi lúc sờ vào chồng thư bạn đọc, lòng tôi chùng xuống, âm u buồn. Như thể giữa bạn đọc và tôi với ngổn ngang tâm sự, có cái bộc bạch trống trải đưa đến rẻ rúng và thị phi. Tình trạng này làm tôi liên tưởng đến buổi phỏng vấn hai diễn viên điện ảnh Lê Tuấn và Thúy Ái (phim Gái Trọ) do đài truyền hình Văn Nghệ Việt Nam thực hiện sáng thứ Bảy 27 tháng 7 vừa qua.

Khi được hỏi cảm tưởng qua vai trò họ diễn xuất trong phim gái trọ, cả hai diễn viên Lê Tuấn và Thúy Ái đều tỏ ra ngại ngùng. Anh Lê Tuấn nói "vai trò của tôi trong phim 'Qua bức màn sương' có nhiều nét giống với tôi ngoài đời, còn vai trò ông thầy bói bịp trong 'Gái Trọ' thì tôi không bao giờ làm thầy bói và cũng chưa bao giờ bịp ai...". Cô Thúy Ái nói "trong phim Thúy Ái đóng vai bà vợ chửi chồng, thật ra, Thúy Ái có bao giờ chửi chồng đâu!" Tóm lại, cả anh Lê Tuấn lẫn cô Thúy Ái đều không muốn khán giả nhìn họ qua hình ảnh những vai trò họ diễn xuất ở phim trường.

Không bàn đến thái độ dấn thân của quí vị tài tử màn bạc Việt Nam (dầu rằng đây là chìa khóa sự thành công của quí vị), qua chương trình phỏng vấn Lê Tuấn và Thúy Ái, tôi học được một điều: chính sự phê phán sâu sắc hay hời hợt,

nghiêm túc hay qua quít, vô tư hay định kiến, đứng đắn hay sai lệch của khán giả sẽ “shape” người diễn viên vào những hình tượng khiến họ tự hào hoặc làm cho họ sợ hãi, chối bỏ.

Nhân câu chuyện đến đây, tôi xin được nhắc tới người diễn viên hàng đầu của điện ảnh Việt Nam, chị Kiều Chinh. Trong cả một quá trình hơn ba mươi năm dài chị gắn bó với nghề, phải chăng khán giả yêu mến chị đã chỉ làm cái việc ra sức gìn giữ, củng cố, đóng đinh chị vào cái hình tượng một phụ nữ xinh đẹp, quí phái, đoan trang, lịch lãm, đến nỗi xem bất cứ một vai trò nào của chị, cảm nghĩ mạnh mẽ trước nhất nơi khán giả vẫn là sự rực rỡ nổi bật của nhân dáng Kiều Chinh, nhân cách Kiều Chinh, trùm phủ lên nhân dáng và nhân cách các nhân vật do chị thủ diễn.

Rõ ràng Kiều Chinh ở trong lòng mọi người, phần lớn do chị đã đáp ứng cái hình ảnh mà xã hội muốn có nơi chị. Vậy cho nên, phải chăng tài năng nơi một người, trước hết, là cái khả năng vượt thoát ra ngoài tầm suy nghĩ và nhận thức của đám đông, đôi lúc gánh chịu sự ngộ nhận khắc nghiệt của đám đông vì hành trình khai phá thường là cô đơn, thường là dứt bỏ những ôm giữ, nắm kéo trì trệ.

Một cách khách quan nhất, theo thiển ý, chính xã hội với tập quán lâu đời và một nhãn quan không chịu đổi mới, phải chịu trách nhiệm về những giới hạn chật chội của mọi khuynh hướng sáng tạo trong đời sống.

Trải qua hơn bốn năm buồn vui cùng bạn đọc, thỉnh thoảng có những va vỡ khiến tôi bâng khuâng như người đi lạc đường.

Đến đây, lại xin mở một ngoặc đơn cám ơn Vũ Thanh Thủy hôm họp mặt chào đón “Mùa gặt giữa Hư vô”, thơ của anh Dương Kiền. Đã từng nhìn thấy Thủy nhiều lần trên các báo và tạp chí, hồi chị mới có bốn cháu, nhưng hôm đó tôi

nhìn thấy chị lần đầu bằng xương bằng thịt ngoài đời. Người mẹ bốn con nay đã thành người mẹ năm con, tuy vậy, Thủy xinh đẹp, duyên dáng và trẻ hơn ảnh chụp rất nhiều. Tươi mát từ ánh mắt đến nét môi, Thủy đi gần tôi, chào và nói giản dị "em là Vũ Thanh Thủy". Tôi cũng cười đáp lại "Thủy đâu có cần tự giới thiệu, chị nhận ra Người-phụ-nữ-của-Thế-kỷ 21 ngay mà". Giọng nói của Thủy ấm áp "Hồi đầu, anh Phục thấy em đọc hỏi đáp Bạn Gái Nhỏ To của chị, anh ấy bảo em "Sao lúc này bạn có vẻ xuống quá vậy? Đọc cả cái mục lẩm cẩm ấy nữa ư?" Em nói với anh Phục "Không những em đọc, em còn muốn anh cùng đọc với em". Thủy cười, nói tiếp "Bây giờ anh Phục cũng đọc chị". Thủy thôi cười, có lẽ muốn tôi cảm nhận được sự nghiêm trang trong món quà tặng chị đem cho tôi "Chị có công biến cái mục xưa nay rất tạp nhạp thành một cái mục được độc giả quan tâm".

Không biết nói gì hơn là vô cùng cám ơn tình tri ngộ của Vũ Thanh Thủy.

Đúng vào lúc lòng tôi đang bâng khuâng nỗi buồn giã từ vũ khí thì cô bạn làm cùng sở sà đến bên cạnh tôi trên bàn ăn trưa, mắt ngấn lệ "chị Hà, em kể chị nghe chuyện này và hỏi ý chị...". Về nhà, trong số thư bạn đọc do tòa soạn chuyển đến, có một phong bì đề "Gấp", mở vội ra, thư bắt đầu bằng "Tôi chỉ muốn chết". Mở tiếp một thư nữa, thấy viết "Tội quá chị Thái Hà ơi!"

Ôi! Dòng đời miên man như dòng sông, nếu không theo đến ngọn nguồn thì biết dừng lại ở nơi nào?

Thái Hà

TIẾN THOÁI LƯỠNG NAN

Chúng tôi là đôi bạn ở trường đại học bên Việt Nam, yêu nhau bốn năm mới kết hôn. Cuộc sống gia đình hạnh phúc tuy chúng tôi hiếm muộn, không có con. Qua Mỹ, cả hai đều đã ngoài 40. Dòng đời đang êm xuôi thì nhà tôi bị một cơn tai biến mạch máu não, trở thành phế nhân với nửa người bị tê liệt. Mặc dầu lòng rất buồn khổ, tôi vẫn cố gắng giữ nhà tôi ở nhà để đặc biệt săn sóc anh chứ không bỏ anh vào Nursing Home như một số bạn bè và người cán sự xã hội ở bệnh viện điều trị anh gợi ý.

Trong hơn ba năm ròng rã ngày đi làm, chiều về lo vệ sinh ăn uống cho chồng, đọc sách báo cho anh nghe, xem T.V và Vidéo, cho anh uống thuốc, thỉnh thoảng cuối tuần chở anh ra biển ngồi nhìn sóng, có một lúc tôi cảm thấy rã rời vì gánh nặng và sự tẻ nhạt. Sau đó, tôi quen với một người đàn ông đã có vợ con. Lúc đầu, chúng tôi chỉ nghĩ là sẽ dừng ở giới hạn tình bạn vì cả hai đều cô đơn, đều có điều bất hạnh hoặc bất như ý trong hôn nhân (theo lời anh ta kể qua những lúc chuyện trò) và cả hai không ai nghĩ là sẽ bỏ chồng hay bỏ vợ. Tuy

nhiên, với thời gian và hoàn cảnh thân cận, chúng tôi trở thành đôi bạn tình yêu nhau khăng khít. Được ít lâu, nhà tôi biết việc này vì tôi vắng nhà thường xuyên, lại tươi tắn và đẹp hẳn ra. Một lần, trước khi đi đến chỗ hẹn, tôi gọi điện thoại cho người tình để biết chắc là anh ta đang chờ tôi ở đó, không để ý là nhà tôi theo dõi. Tôi đi rồi, nhà tôi chỉ việc bấm cái nút redial trên điện thoại là tìm ra ngay cái hotel tôi hẹn hò. Tất nhiên bấy giờ tôi không còn nói dối quanh được nữa. Tôi thú thật mọi việc và đặt điều kiện. Nếu anh thông cảm hoàn cảnh đáng thương của tôi mà bỏ qua, chấp nhận, thì tôi sẽ tiếp tục trông nom anh ở nhà, bằng không, để tránh sự khó chịu cho cả hai, tôi sẽ gởi anh vào nhà dưỡng bệnh. Nhà tôi lựa chọn ở lại nhưng anh trả thù tôi bằng cách mách với người đàn bà kia chuyện tình dan díu giữa chồng bà ta với tôi. Mặc dầu vậy, không hiểu vì sao, bà vợ án binh bất động, để mặc chúng tôi tiếp tục yêu đương hẹn hò. Còn tôi, nay vì sự an toàn của chính mình, vẫn giữ nhà tôi sống trong nhà.

Thời gian trôi qua thêm ba năm nữa, nhà tôi lâm nạn lần thứ hai và qua đời. Tang ma xong, tôi và người tình đi chơi xa một tuần lễ. Trong những ngày "trăng mật" tuyệt đẹp này, chàng luôn miệng bàn tính chuyện sẽ cùng chung sống với tôi để an hưởng hạnh phúc cho quãng đời còn lại của cả hai người. Tôi cảm thấy hoàn toàn sung sướng và đặt hết niềm tin vào người tình và tương lai.

Tuy nhiên, việc đời khó lường và lòng người khó

dò. Sau này, khi tôi nhắc lại đề nghị sống chung mà chàng đã tự ý nói ra, tôi thấy chàng cứ tìm lý do trì hoãn, lúc thì xin cho chàng thêm thời gian để sắp xếp tài chánh với vợ, lúc thì đợi con gái út vô trường đại học. Sự chờ đợi đã hơn một năm, tôi nghĩ là chàng không bao giờ muốn thực hiện lời hứa nữa. Tôi có nhiều người theo đuổi, có người hơn hẳn chàng về mọi phương diện, liệu tôi có nên dứt khoát với chàng để chọn một đối tượng khác, một hoàn cảnh sống đàng hoàng hơn hay không? Vì sao đã đặt câu hỏi rồi mà tôi cứ lấn cấn mãi, không rũ áo đứng dậy được?

L. Phương

Lẽ ra chị không nên cư xử với người chồng bạc phước của chị theo cái cách chị đã làm. Nhắc chuyện cũ không nhằm trách móc hay phê bình chị nhưng là để chị có cơ hội tự suy ngẫm và rút kinh nghiệm cho tương lai. Chị có thể tế nhị hơn, cẩn trọng hơn, công bằng hơn để không bắt anh phải trả giá cho cái hạnh phúc của riêng chị bằng một bi kịch thứ hai cộng thêm vào chính cái bi kịch anh đang gánh chịu do số phận không may của anh. Dĩ nhiên ở vào thời điểm này, trong một xã hội như thế này, không một ai có thể hay nỡ nhân danh một thứ gì để giải quyết những vấn đề thiết thân của một người vợ còn xuân sắc phải sống dài hạn với một người chồng phế nhân ngoại trừ chính người đàn bà ấy tự quyết định theo các giá trị nhân sinh mà bà chọn lựa. Sự việc đang diễn tiến với chị hiện nay

chính là hậu quả các giá trị nhân sinh mà chị đã sống theo (cho nên cũng thôi, đừng trách ai cho thêm nặng lòng).

Theo thiển ý của tôi, không kể đến thái độ chàng lần lữa riêng cái cách chị đặt câu hỏi, cái cách chị nhìn những người đang theo đuổi chị *"mà hơn hẳn chàng về mọi phương diện"* cũng cho thấy là ly rượu trăng mật uống đã gần cạn rồi. Trong tình huống ấy, chị không nên tiếc công, tiếc thời gian đã đầu tư mà cố lao vào vòng hệ lụy sâu hơn nữa, sẽ thêm nhiều thống hối sau này.

Chúc chị sáng suốt để sớm ra khỏi sự bế tắc. Nhân tiện xin chia sẻ với chị điều này "Hạnh phúc chính là khả năng nhận thức ngoại giới nơi một người chứ không phải là tặng phẩm đến từ người xung quanh".

Thân ái

RÁC

Con gái tôi mới 15 tuổi đã có quan hệ phóng túng với bạn trai. Tôi khuyên nhủ, rầy la, cấm đoán, ngọt có, sẵng có, đòn roi cũng có nhưng không sửa trị được. Nó tiếp tục nói dối, trốn tôi vào những giờ khuya khoắt để rong chơi với thằng kia. Tôi đã cố gắng cho nó đi gặp người cố vấn song tình hình vẫn đâu đóng đó. Vừa qua, nhà trường báo về là nó bỏ học ba ngày, họ mời phụ huynh lên nói chuyện. Tôi hết sức chán nản nên đã đuổi nó ra khỏi nhà, sợ lâu ngày chầy tháng, nó ảnh hưởng xấu lên mấy đứa em thì tôi không dạy được chúng nó nữa. Đứng trước

việc tôi làm, có người đồng ý, có người không đồng ý, biểu tôi kêu nó về. Tôi biết nếu để nó trong nhà mà nó cứ hư hỏng, lêu lổng như cũ, chắc rằng tôi không tức chết thì cũng điên. Làm sao để sửa nó hay là để cho nó đi luôn?

Cô Tư

Những khi, giữa người lớn với nhau, mà cần bàn bạc công khai các vấn đề liên quan đến giáo dục trẻ, tôi thường hay ngần ngại nếu phải góp ý với các bậc phụ huynh rất sợ mang tiếng là nối giáo cho giặc (đây là con cái chúng ta). Mặc dầu vậy, sự thực trẻ nên hay hư thế nào phần lớn là do sự hướng dẫn của cha mẹ, tựa như cái cành non cần được uốn nắn để có một hình dáng đẹp đẽ theo ý người làm vườn. Tất nhiên trừ rất ít trường hợp lạ thường, nói chung, không cha mẹ nào lại bày biểu cho con những điều sai trái cả, vậy con hư là do đâu? Giáo dục không đơn thuần là răn đe, cấm cản, đánh đập hay thuyết giảng suông. Giáo dục là tạo môi trường thích hợp để định hướng sự phát triển của trẻ. Trong một số ít hoàn cảnh bất khả kháng do điều kiện khách quan chi phối (gia đình chỉ có một cha, một mẹ hoặc đổ vỡ, cha hoặc mẹ đi bước nữa, chính thức hay không chính thức v.v...), nên cho trẻ có cơ hội trắc nghiệm những bài giảng của cha mẹ. Chúng có thể sai sót, lầm lỡ nhưng chúng sẽ được kinh nghiệm (kể cả kinh nghiệm quí giá nhất là lòng tin ở sự khôn ngoan của cha mẹ. Ai cũng biết khi một kế hoạch nào đó thất bại, nguyên nhân do người thực hiện

đã đành nhưng thường thì còn do tự thân cái kế hoạch ấy nữa, cho nên muốn sửa con hư cũng cần chỉnh đốn cả đường lối giáo dục của cha mẹ, tựa như muốn làm xanh tốt lại một khóm hoa thì phải thay đổi cách tưới bón, chăm sóc, cho khác với trước. Ấy vậy, nhưng thường các bậc phụ huynh hay tập chú vào con cái và tức giận khi chúng không đạt được những kết quả quí vị mong muốn. Khi đó, việc dễ làm nhất là tống khứ các cháu ra đường, như quét rác đổ đi. Tiếc thay, con cái dù đi không đúng hướng, dù hư hỏng, chúng không phải là rác. Đuổi chúng ra khỏi nhà, chúng vẫn còn hiện diện trong tâm trí cha mẹ như một ám ảnh đen tối.

Trở lại trường hợp con gái chị, chị thử tìm hiểu xem cháu thiếu cái gì trong gia đình? Một người cha? Tình thương và sự gần gũi chuyện trò của mẹ? Một đường lối sinh hoạt hàng ngày làm cho cháu bận rộn và vui hơn? Nếu cháu đã lỡ lún sâu vào sự đam mê thể xác, chị càng nên nén lòng mà cặn kẽ với cháu hơn để giúp cháu hiểu những hậu quả tệ hại của tình dục ở tuổi thiếu niên. Hướng dẫn cháu và cho cháu chứng nghiệm trước mắt những điều chị răn dạy hay khuyên nhủ là trao truyền cho các em cháu bài học xử sự sống động, biết lắng nghe và làm chủ bản thân. Tranh cãi, gấu ó hay đuổi cháu đi sẽ tạo ra không khí vẩn đục cho tình mẫu tử, không tốt về mặt giáo dục. Chúc chị bình tĩnh để giải quyết mọi việc.

Thân ái

NGỰA VỀ NGƯỢC

Chúng tôi kết hôn với nhau năm 1965. Đến khi mất Saigon, chúng tôi đã có ba con, hai gái, một trai. Sau biến cố 75, tôi đi học tập cải tạo như nhiều bạn đồng ngũ khác. Vợ tôi xuất thân con nhà khuê các nhưng gặp lúc cảnh nhà gieo neo, trắc trở, cũng đã biết tảo tần nuôi con và nuôi cả chồng trong lao tù. Năm 80 tôi được tha về, vợ tôi tập cho tôi phụ nàng chạy chợ ít lâu rồi nàng thu xếp để tôi vượt biên. Chuyến đi may mắn trót lọt, tôi qua đến đảo Galang rồi được định cư ở Mỹ năm 1981. Đến Mỹ, tôi lập tức xin làm thủ tục giấy tờ bảo lãnh vợ con theo diện gia đình đoàn tụ. Đầu năm 82, vợ con tôi đã nộp đơn xin xuất cảnh ở phòng quản lý người nước ngoài quận Bình Thạnh.

Tôi ở bên này một mình, làm đủ thứ nghề cực nhọc để sống và để có phương tiện chu cấp cho vợ con bên nhà. Khoảng hai năm sau ngày tôi đi, vợ tôi có viết thư cho tôi vài lần, ngỏ ý muốn tôi lo cho nàng một số tiền lớn để nàng đem ba con vượt biển đi tìm tôi. Đã từng trải qua sự hiểm nguy chín phần chết một phần sống trên mặt biển mênh mông, tôi không đành lòng và không đủ can đảm nhìn vợ con dấn thân vào tình thế khủng khiếp ấy nên tôi nhất định cản không cho nàng đem con đi mà dặn nàng kiên tâm chờ xuất cảnh. Thời gian sau đó, tôi không nghe nàng nhắc nhở đến việc này nữa thì cũng yên tâm mà sống qua ngày, nghĩ là nàng đã hiểu được sự lo lắng của tôi.

Các thủ tục giấy tờ kéo dài nhiều năm, mãi tới giữa tháng Tư vừa rồi gia đình chúng tôi mới được đoàn tụ. Hôm tôi ra phi trường đón vợ con, các cháu chạy đến ôm tôi, cha con chúng tôi ôm nhau khóc một lúc rồi tôi mới chợt nhìn thấy vợ tôi đứng cách tôi vài bước chân, nét mặt điềm tĩnh, miệng chỉ hơi mỉm cười và không nói gì. Tôi buông các con, chạy đến chỗ vợ và vòng tay ôm siết nàng. Tôi cảm thấy hình như vợ tôi không có ý đáp trả, người nàng cứng, như cưỡng lại. Tuy vậy, lúc bấy giờ lòng tôi vui quá nên tôi không bận tâm về bất cứ một chuyện gì cả.

Về tới nhà, hàn huyên tâm sự đến khuya, khi các con đã đi ngủ hết, vợ tôi mới bắt đầu chậm rãi mở lời: "Em có chuyện nói với anh. Em đem các con qua đến đây là để cha con được đoàn tụ với nhau, để anh nuôi dạy các con thành người, còn chuyện vợ chồng chúng ta, em mong anh bỏ qua đi..."

Tôi tưởng tôi nghe lầm, nên tôi hỏi lại nàng "Em nói anh bỏ qua chuyện vợ chồng mình đi là ý sao? Hay em giận anh điều gì?"

Vợ tôi nghiêm trang lắc đầu "Em không giận anh điều gì cả. Em cám ơn anh, trong gần mười năm trời, đã lo lắng bảo bọc cho mấy mẹ con sống được ở bên nhà, lại lo cả giấy tờ, tiền bạc, để mẹ con thoát ra khỏi đời sống tối tăm, cơ cực ở bên ấy. Duy có điều em đã chờ đợi ngày này quá lâu, đến nỗi không còn tin rằng sẽ có một lúc gặp lại anh nữa, nên em đâu có thể yên tâm mà chờ mãi được, lỡ chẳng may anh yêu thương một người nào khác

trong cảnh sống quạnh hiu của anh nơi xứ người, rồi vì lý do này anh không bảo lãnh cho mẹ con đi nữa, thì em phải làm sao? Cho nên, em phải lo liệu đời em. Người đàn ông em gặp sau này đối với em quá tốt, tốt hơn cả lòng kỳ vọng của em rất nhiều. Xét về mọi phương diện, người ta hơn anh xa lắm, nhất là người ta yêu em hơn anh. Anh thử nhìn vào hành lý em mang theo thì anh biết, tiền anh gởi về đâu có dồi dào để em mua được những thứ như anh thấy? Nhưng thôi, em chỉ nói để anh yên tâm về con đường em chọn, em không muốn làm anh buồn hay tức giận..."

Tôi cố bình tĩnh hỏi nàng "Vậy bây giờ em tính sao?" Vợ tôi tỉnh bơ trả lời "Em chỉ chờ anh nói anh đồng ý nhận các con dùm em xong là em đi."

Tôi ngạc nhiên, lòng vẫn còn hồ nghi nàng ghen tuông đánh màn phủ đầu vì nàng chỉ mới đặt chân đến đất Mỹ chừng nửa tiếng đồng hồ, làm sao mà bỏ đi đâu được? Tôi nói "Em không biết đường sá mô tê gì ráo trọi mà nói nghe ngang tàng, thôi đừng giỡn nữa làm anh buồn". Tôi ôm vai nàng nhưng nàng gỡ tay tôi ra "Em không giỡn. Em nói thật. Em chỉ cần quay số điện thoại gọi một người ở gần đây là em ra khỏi nhà anh ngay lập tức." Đến nước này, không cần bắt ép nàng thề thốt, tôi cũng dư biết nàng không đùa, nàng nói thật. Tôi biết nàng và ai đó hẳn đã sắp đặt mọi việc đâu ra đấy. Tuy vậy, tôi cũng ráng hỏi thêm "Em điện thoại cho ai gần đây?" Nàng trả lời "Chị gái người ấy ở đây. Em có thể về với gia đình đó trong khi chờ đợi người

ta sẽ qua trong chương trình HO dành cho cựu tù cải tạo".

Hình như có một ai nói với tôi rằng người đàn bà thường rất tàn nhẫn trong sự tranh đoạt thể hiện các sở thích riêng của họ. Ngày thường, tôi chỉ nhìn thấy vợ tôi dưới cái dáng nhỏ nhắn, yếu ớt của một người đàn bà cân không quá một trăm pounds, tôi không cách nào ngờ rằng bên trong cái hình hài mảnh mai đó lại chứa đựng một tên đồ tể, có thể vào một lúc nào đấy, băm vằm chồng con đến tan xương nát thịt.

Tôi tiếc công đã chờ đợi nàng, đã vì sự yên vui của nàng trong ngày đoàn tụ mà từ khước và ngay cả phụ rẫy những người đàn bà khác. Tôi muốn để nàng xách va li đi ngay nhưng nghĩ đến ba đứa con, nghĩ đến bộ mặt của một anh đàn ông bị vợ cắm sừng, cho de, tôi bủn rủn chân tay. Tôi hiện nghỉ phép hai tuần, tôi biết rằng cùng lắm là sau hai tuần này tôi sẽ không còn cơ hội ở nhà mà canh điện thoại nữa (thật ra, tôi có nên canh không?) Mong bà góp ý cho tôi trong hoàn cảnh rối rắm ngựa về ngược này. Phần đông các bà vợ qua tới đây thấy chồng đã lập phòng nhì, chỉ có một mình tôi ki ca ki cóp cho cọp nó tha, đi đón vợ không còn là vợ mình nữa. Nhiều lúc ức quá, tôi chỉ muốn bóp cổ chị ta rồi muốn ra sao thì ra.

Cà Chua.

Thứ nhất, ngựa về ngược quả là hơi hiếm nhưng không phải không bao giờ xảy ra. Thứ hai, nếu ông tin vào thuyết định mệnh hẳn ông biết rằng một đôi vợ chồng ăn ở với nhau dài lâu, ngoài lý do các ràng buộc xã hội (con cái, đạo lý, tài sản, thanh danh...) còn là do duyên nợ thất buộc nữa. Còn duyên còn nợ thì hoàn cảnh sống chung dầu tồi tệ cách mấy cũng chẳng bỏ được nhau, hết duyên hết nợ, chuyện không có gì cũng thành ra vàng phai đá lạt, cửa nát nhà tan. Cho nên ông đừng buồn, đừng nổi điên "bóp cổ chị ta" mà tội cho đàn con vừa chân ướt chân ráo qua đây không thấy thiên đường đâu, chỉ thấy địa ngục.

Theo ý riêng tôi, trong hoàn cảnh ông, tôi làm như lời cổ nhân dạy "giữ người ở chứ không giữ người đi". Tôi là đàn bà, cũng bất nhẫn trước hành vi của bà xã ông lắm. Đàn bà có khi phải bỏ chồng để bảo vệ con. Bỏ con để bảo vệ chút vui thỏa riêng mình thì không còn là đàn bà nữa, ông nên nhìn thấy điều này.

Tuy nhiên, tôi cũng không loại bỏ trường hợp một con người có thể sa sẩy, lầm lỡ. Ông bà chỉ mới gặp lại nhau ít ngày, chưa đủ thời giờ để hiểu rõ nếp tẻ mọi việc, cho nên bà xã ông chờ đợi "người ấy" ở đâu thì cũng là chờ đợi, ông thử cầm chân bà ít lâu xem tình thế xoay chuyển ra sao? Việc này ít nhất cũng có lợi cho ông ở chỗ dù sao sự thể xảy ra thế nào, ông cũng sẽ không ân hận đã không kiên nhẫn và thông cảm đủ với bà xã, chưa kể là biết đâu bà xã được đẫm mình trong không khí gia đình cũ, giữa chồng con, bà sẽ ý thức về quyết định của bà hơn?

Sau đây, tôi mạn phép góp ý với ông về một vài việc nhằm giúp ông thêm kinh nghiệm để... đối phó với phụ nữ sau này:

Trước hết, trong mọi trường họp, ông nên tránh thái độ chủ quan dễ đưa đến sự ỷ y và ngộ nhận. Ví dụ, ông quen nhìn bà trong cái vóc dáng nhỏ bé, yếu ớt, không nặng quá một trăm pounds và ông kết luận là bà không thể làm gì để ra khỏi sự phụ thuộc chồng con, thực ra ông quên rằng con gà con xinh đẹp của ông đã trở thành con gà nòi trong xã hội Việt Nam sau 75. Bà ấy tảo tần chạy chợ nuôi con, nuôi chồng và sau cùng đưa được chồng đi vượt biên. Từ cái vị thế phụ thuộc nhất nhất mọi việc đều trông mong vào chồng, bà xã ông đã chuyển qua vị thế chủ động, bà thực hiện thành công nhiều toan tính rất khó khăn (đưa ông đi vượt biên, tìm một nơi dựa vững chắc mới...) nhưng ông thì chưa thay đổi cách nhìn về bà. Vì vậy, trong thời gian hơn tám năm xa cách nhau (ở Việt Nam, tám năm dài như mười tám năm, ông còn nhớ không?) ông đã không "trò chuyện" theo kịp bà trong cương vị mới này, hai ông bà đã lạc mất nhau vì không cùng đi một con đường, không nhìn chung một hướng, không cảm chung một nhu cầu, không có chung một quan điểm về các giá trị đời sống và khả năng đạt đến các giá trị ấy. Cho nên, mầm móng tan vỡ phải có, phải xảy ra.

Một ví dụ nữa, khi ông nói "ngựa về ngược", tôi biết ông chưa bao giờ cảnh giác lo sợ có thể mất bà. Giá như thỉnh thoảng ông hơi run một chút, thao thức một chút, chắc bà nhà đã không có dịp nghĩ rằng "người ta

yêu em hơn anh". Trong một cuộc chạy đua mà ông hoàn toàn không ý thức, phần thua về ông là cái chắc rồi!

Dầu sao, tôi thành thực chia sẻ cùng ông nỗi đau buồn trong ngày tái ngộ đầy ngang trái của gia đình ông. Chính trong nghịch cảnh, người ta mới có cơ hội trắc nghiệm bản ngã, tài năng và đức độ của mình. Chính trong nghịch cảnh, chồng hay vợ mới biết rõ biên giới trách nhiệm, tình thương yêu và lòng hy sinh họ dành cho nhau.

Kính chúc ông vạn sự lành.

THỬ XEM SAO?

T. và H. Là bạn thân từ hồi còn học trung học ở Việt Nam. Em lấy T, C lấy H. Tụi em trở thành bộ tứ, giao du đắc ý và rất thuận hòa. Gần đây, tự nhiên em và H. bỗng thích nhau. Tuy vậy, em hoàn toàn không muốn làm đổ vỡ gia đình bạn. Em hỏi chị, liệu em chỉ kín đáo bồ với H. một thời gian ngắn để thử xem sao, thì có được không?

C. N

"Em không muốn làm đổ vỡ gia đình bạn" thì đừng toan tính chơi cái trò đùa nhảm nhí ấy. Nếu nhiều thời giờ rảnh rỗi quá thì đẻ con đi. Để tránh cám dỗ, em thử bắt đầu tưởng tượng là T. và C. cũng âm thầm thích nhau và họ cũng muốn "thử xem sao" như em. Tưởng tượng như thế rồi mà em vẫn còn cảm thấy ham muốn trò đùa của em thì chị không can nữa.

Có những người trời sinh ra đã giàu có sẵn, điều tốt

nằm trong bản chất. Nhiều người khác phải phấn đấu cam go để làm nên giá trị riêng của họ. Giữa hai loại người này là loại người không bao giờ cần đặt câu hỏi.

CỦA LẠ KHÔNG

Trong đời sống vợ chồng lâu dài, có lúc người đàn ông thèm một chút của lạ. Điều này không có nghĩa là họ không yêu vợ hay phản bội vợ. Tại sao các bà vợ cứ làm ầm ĩ về một chuyện quá thường tình như thế?

Thích của lạ

1. Chỉ là vấn đề ai cũng muốn ăn bằng bát đũa sạch, của riêng mình (cả đàn ông lẫn đàn bà)
2. Chỉ là vấn đề các bà đã trót xuất giá tòng phu rồi, đâu có trở thành Bồ Tát được nữa?

MỖI THỜI MỘT KHÁC

Nhà tôi sanh cháu đầu lòng năm 19 tuổi, tôi 23. Đám cưới của chúng tôi:

"Chàng từ chinh chiến về
Cưới nhau xong là đi..."

Ba má tôi trông nom, săn sóc, dạy dỗ, lo liệu mọi bề cho con dâu và cháu nội, trong khi tôi tiếp tục đời quân ngũ. Nay đứa con đầu lòng ấy đã 22 tuổi, chưa học xong đại học, chưa có khả năng tự mình đảm đương cuộc sống riêng nhưng lại nằng nặc đòi kết hôn. Người yêu của nó 23 tổi, đang là

một người self-employed, có cái cửa tiệm nhỏ làm một dịch vụ mỹ thuật. Như hầu hết mọi người trẻ tuổi mới bước chân vào tòa lâu đài tình yêu lần đầu, chúng nó rất hăm hở, yêu nhau đậm đà lắm. Vợ tôi đàn bà đa cảm, thấy chúng nó như thế thì cảm động rơi nước mắt, cứ ríu rít mừng cho con gái và cưng chàng rể tương lai như vàng. Riêng tôi tỉnh táo hơn, tôi muốn con tôi học hành cho có nghề nghiệp đàng hoàng, muốn nó trưởng thành hơn trước khi buộc mình vào trách nhiệm làm vợ và làm mẹ. Đời sống ở đây và vào thời điểm này không giống với cách đây hai chục năm ở quê nhà. Vợ tôi lý luận rằng "Anh không hiểu gì cả, tình yêu khó giải thích lắm, như bông hoa tới thì nở, anh cấm cản con, mai mốt nó lỡ duyên, nó oán. Em 19 tuổi đã có con, gia đình mình cũng sống đàng hoàng qua bao nhiêu bể dâu, có sao đâu? Anh làm khó riết, không thấy con nữa chớ đừng nói tới rể."

Tôi không có đồng minh, chỉ buồn lo một mình. Bà cố vấn cho tôi một thái độ phải lẽ trong vụ này, xin cám ơn bà.

Đỗ Văn T.

Xét về phương diện lý luận, ông nghĩ rất phải. Trong đời sống nước Mỹ, trách nhiệm cá nhân của mỗi người rất nặng. Ai cũng cần tự mình có khả năng quán xuyến đời mình với mọi liên hệ xung quanh nó hay do nó mà có, khác với tổ chức xã hội ở Việt Nam trước đây đặt trên căn bản đại gia đình với sự

tương trợ lẫn nhau trong tộc thuộc.

Điều tế nhị trong trường hợp ông là vì chính ông bà đã nêu ra một tiền lệ tốt đẹp về việc kết hôn sớm, để ái nữ căn cứ vào đấy mà có lòng tự tin khi chính cô nay muốn đi theo vết xe hạnh phúc của bố mẹ.

Vậy, nếu ông đã không thể viện dẫn thực tế đời sống ở đây để thuyết phục ái nữ "yêu thì cứ yêu nhưng hãy khoan kết hôn" (vì cô cần có thêm sự chuẩn bị hầu nuôi dưỡng tình yêu ấy dài lâu) thì ông không còn lựa chọn nào khác hơn là chấp thuận cuộc hôn nhân của cô. Ngọn lửa tình yêu nếu không làm thăng hoa cuộc sống đôi bạn trẻ, nó sẽ có khả năng tôi luyện họ thành thép quí.

Dạy con là hướng dẫn chứ không làm thay hay quyết định thay được. Trách nhiệm hướng dẫn lớn lắm, ông cần kiềm chế cảm tính (bảo bọc con nhiều quá) và định kiến (nó khiến ông không đủ khách quan) để giúp con có hiệu quả.

Chúc ông đạt được ước nguyện.

THÚNG KHÔNG ĐÁY

Việt Nam là một cái thúng không đáy. Chúng tôi dành dụm, tiết kiệm bao nhiêu để gởi về giúp cũng không đủ. Mẹ tôi liên tục gởi thư qua, kèm với danh sách họ hàng, bà con xa lăng lắc từ đời ông cố hỉ nào? Tôi giận quá, muốn trả lời mẹ rằng tôi không phải là ngân hàng, tôi còn phải nuôi con, tôi chỉ có thể lo cho mẹ mà thôi. Làm sao để mẹ tôi không bị bà con lung lạc và sách nhiễu như vậy nữa?

Phan Thị Lạc Tiên

Bà hãy bảo lãnh cụ qua Hoa Kỳ. Có thể cụ vẫn cứ tiếp tục giúp bà con (hạnh phúc của tuổi già là đem cho đấy mà!) nhưng cụ sẽ hết bị "lung lạc" như bà nói.

Trong khi chờ đợi, bà cứ yên lặng, tảng lờ, đừng đả động gì đến họ hàng bà con, ít lâu cụ sẽ hiểu. Chớ tìm cách phân trần, giải thích, nặng nhẹ, vì sẽ làm cụ buồn. Có khi cụ đã làm theo sự thúc giục của lương tâm và tạm bằng lòng với những lá thư gởi đi, biết đâu... Đừng làm nặng thêm sự từ chối của bà.

DÒNG DÕI QUÍ TỘC

Anh ấy thuộc gia đình nề nếp, dòng dõi quí tộc trước đây ở miền Trung Việt Nam, bố mẹ còn song toàn. Em xuất thân con nhà tiểu thương dân giả miền Nam, qua đây chỉ có ba anh chị em, cha mẹ đều đã quá cố. Hai đứa gặp nhau trong party sinh nhật một người bạn cách nay ba tháng. Anh ấy đánh đeo em, ngày nào cũng điện thoại ba bốn lần, cuối tuần thì đón em đi ăn, đi chơi, xuống biển, lên đồi. Nay anh đòi xin cưới.

Đối với em, ảnh cái gì cũng được, em ok trăm phần trăm, chỉ sợ bà thân mẫu của anh thôi. Em ăn nói loạc quạc, không bao giờ biết giữ ý tứ, không biết nấu ăn, lại còn khoái đi shopping nữa, có lẽ má ảnh sẽ không ưa em, như vậy, trong nhà rồi sẽ xào xáo, không có hạnh phúc. Bạn bè và anh chị em đều nói em phải thay đổi lời ăn tiếng nói, dáng dấp, cử chỉ, sao cho đoan trang thùy mị thì mới phù hợp với

gia cảnh bên chồng. Em nghĩ ông trời sanh mỗi người mỗi tánh, khó sửa lắm. Ngày nào mà em không chọc cười ai, không ăn nói tùm lum là em phát bịnh. Vậy theo ý chị, em có nên nhận lời cầu hôn của chàng hay không hay là em tháo lui cho chắc ăn?

Phấn

Biết đâu chàng của em chấm em chẳng vì nết ăn nói loạc quạc rất hồn nhiên ấy đem theo nó sinh khí cho chàng thở giữa cái nề nếp quí tộc của đại gia đình nhà chàng? Miễn chàng đánh đeo và xin cưới em là được rồi! Khi nào bà thân mẫu chàng hiện diện, em hãy tưởng tượng mình sún hai cái răng cửa, cứ mỉm chi mà cười, đừng nói năng chi cả là qua ải. Nhớ mời chị đi ăn đám cưới nha!

TAY VỚI TỚI TRỜI

Vợ tôi là con gái lớn trong gia đình đông con mà ông già mất sớm. Từ ngày còn ở Việt Nam, cô ấy đã tay chèo tay chống tảo tần gánh vác việc nhà. Lấy tôi được một năm thì cả hai vợ chồng có cơ hội vượt biên. Qua đến đây, đi làm kiếm được đồng nào, cô ấy gởi tắp về cho mẹ và các em. Bản thân tôi nghĩ rằng lòng hiếu thảo là điều tốt, hơn nữa, nhờ trời tôi cũng làm có tiền (mặc dầu vất vả lắm) nên tôi để kệ cô ấy muốn sao thì sao.

Cách đây ba năm, do cô ấy bảo lãnh, gia đình cô gồm bà mẹ, hai em trai, hai em gái qua tới.

Trước đó, tôi đã phải lo liệu mua một ngôi nhà hai tầng có năm phòng ngủ để đủ chỗ cho ngần ấy người tạm ngụ một thời gian nào đó lúc đầu (theo tôi nghĩ). Để tránh vấn đề va chạm sinh ra mặc cảm cho những người mới tới, tôi tế nhị để vợ tôi một mình sắp đặt việc nhà, chỉ hỗ trợ ngầm phía sau bằng cách gật đầu và ký check.

Hai người em trai không gây trở ngại hay phiền nhiễu gì cả. Chúng đi học nghề rồi lăn ra đi làm để tự lo thân. Riêng hai cô em gái thì chao ôi! cả một triệu vấn đề làm chúng tôi điên cái đầu. Các cô yêu đương cũng khiến gia đình chiến tranh tán loạn vì bênh và chống. Các cô đi làm còn kinh hồn táng đởm hơn nữa vì không ở đâu các cô vừa ý cả. Các cô về nhà là khóc lóc thê thảm, đòi bà chị mở tiệm để các cô "khỏi phải làm tôi mọi người ta".

Loại tiệm mở dễ nhất là tiệm bán đồ ăn. Vợ tôi yêu cầu tôi cấp vốn. Tiệm mở xong rồi, trước sau chỉ có một mình cô ấy lăn lộn từ sáng đến tối, bỏ chồng con bù lơ bù lất, còn nhị vị tiểu thư chỉ làm cảnh thôi. Hò hét dữ lắm nhưng tiệm cũng sập. Tay nghề không cao, lại thiếu siêng năng chịu khó, vậy mà ra làm business thì khác gì không biết lái xe nhưng cứ phóng ào vào xa lộ?

Xong màn Food To Go đến màn học nail và mở tiệm nail. Trước sao, sau làm vậy. Tiệm nail chỉ có công dụng đem lại cơ hội cho các cô đi lấy chồng rồi là đóng cửa. Tuy mất toi năm chục ngàn đô la nhưng bà xã vui lòng và xong việc "các dì",

tôi cũng thở phào mãn nguyện.

Thế nhưng, than ôi! nền hòa bình đắt giá ấy không kéo dài như tôi mong ước. Chẳng được bao lâu, cô thì than là chồng đi làm không đem tiền về, cuối tuần cứ la cà theo bạn, lúc nhậu, lúc binh, coi vợ như cái bàn cái ghế. Cô thì thỉnh thoảng về thăm mẹ và chị với một con mắt tô quầng đen thui, một bên má đánh phấn màu xanh lục. Bà mẹ các con tôi liền nhẩy tưng tưng, miệng là quang quác "tụi bay bỏ hết, bỏ dứt mấy thằng chồng cà chớn đó đi, về đây tao gây dựng lại cho, tao dư sức bảo bọc tụi bây mà". Bất bình chính sách can thiệp của chị vợ, cậu rể mắc chứng nhậu và binh bèn ra tối hậu thư cho bà xã "em chọn sống với anh thì theo anh lên San Jose, nếu em chọn chị em thì ôm quần áo về bển". Có lẽ tiếng gọi của trái tim ngoài hai mươi tuổi nơi một cô gái mới lấy chồng êm ái hơn vòng tay ruột thịt của chị em nên một dì khăn gói gió đưa lên San Jose. Từ đấy, hãng máy bay Mỹ có thêm một khách hàng thường xuyên và công ty phát hành thẻ nhựa cũng lai rai kiếm chút tiền lời, chỉ tội cho một mình tôi tháng tháng phải lo liếm mấy con tem chai cả lưỡi. Chẳng biết sự nghiệp binh và nhậu của cậu em rể tiến hay thoái, chỉ thấy bà chị bay đi bay về như én liệng. Câu chuyện cứ thế mà tiếp diễn, không hứa hẹn hồi chung cuộc.

Còn dì kia, vì cậu rể ưa son phấn vợ một cách hung bạo (hỏi rõ nguyên do, cậu ta nói "nó ỷ chị nó có của nên làm phách, tức quá, tui uýnh cho nó biết thân") nên sau cùng, dì phải rút về hậu

phương lớn để nhờ chị "gây dựng lại".

Miệng ăn núi lở, một người làm năm sáu bảy người xài, sức voi cũng quị huống chi tôi đâu phải là con voi? Các con tôi ngày càng khôn lớn, nhu cầu ăn học và giáo dục chúng nó ngày càng gia tăng mà kinh tế thì đang lúc trì trệ, vậy nhưng bà vợ tôi thì ngày càng mải mốt hăng say trong vai trò lãnh đạo gia đình, lúc nào cũng muốn chứng tỏ với mẹ, với các em, với bạn bè làng xóm mình là một phụ nữ có power cùng mình, tay với tới trời.

Chạm đến những giới hạn an toàn trên mức cho phép, bị tôi phản ứng cứng rắn, vợ tôi làm rầm rĩ rồi đòi ly dị. Nay thì nàng được các văn phòng phụ tá pháp lý cố vấn trong việc tranh tụng trước tòa để dành lại tự do và quyền xử dụng phần tài sản sẽ được tòa án phân chia.

Tôi quá chán nản, đã có lúc muốn buông xuôi. Nghĩ lại, thấy thương lũ trẻ nên lại gượng đứng dậy. Tôi có thắc mắc muốn hỏi ý kiến bà, nhờ bà trả lời dùm:

1. Tôi nên tiếp tục nhượng bộ vợ, để mặc cô ấy muốn làm gì thì làm, kể cả làm khánh tận gia sản vì cách suy nghĩ nông cạn nặng về phô trương bề ngoài của cô ấy? Sau bài học đắt giá này, may ra sẽ có lúc cô ấy tỉnh ngộ?

2. Tôi đành chấp nhận giải pháp ly dị, giữ lấy chút của còn lại và tiếp tục làm việc để bản thân tôi và con cái sau này sẽ được hưởng thành quả của cố gắng ấy?

3. Tôi có thể làm gì để tách rời vợ tôi ra khỏi cái

ảo tưởng nàng là chiếc phao cứu nguy cho cả đại gia đình nhà nàng.

Nguyễn Khắc Lập

Hình như ông không có ý niệm về thứ tự ưu tiên về mặt thời gian cho từng loại công việc phải làm.

Câu hỏi số 3 của ông đáng lẽ nên là câu hỏi số 1. Thứ tự ưu tiên đặt sai, ông giải quyết chậm những vấn đề cần giải quyết sớm, gây ra hậu quả tai hại.

Đáng lẽ ngay khi nhận biết cái "ảo tưởng là chiếc phao cứu nguy cho cả nhà" nơi bà xã (kể từ ngày đầu tiên định cư ở đây và kể từ những đồng bạc đầu tiên bà ấy kiếm được) ông nên giải độc bà ấy ngay về những giới hạn thực tế của đời sống (tình mẹ con, tình chị em, nghĩa vụ chung của vợ chồng, tương lai của con cái, giá trị của việc kiếm tiền và xài tiền v.v...). Ông đã không đánh thức bà ấy, lại còn hỗ trợ hết mình giấc mơ hoa của bà bằng cách ra sức gật đầu và ký check. Một mình ông tự biết các giới hạn an toàn ở mức cho phép không đủ, cần phải để bà tham gia từ đầu, nếu không, bà ấy có những giới hạn không giống ông vì một là bà ấy không biết rõ nơi nào phải dừng lại, hai là chính thái độ dễ dãi lúc ban đầu của ông đã gieo cho bà ý nghĩ không có giới hạn nào cả!

Nay sự việc đã lỡ, hoặc ông thấm mệt hoặc sự trì trệ kinh tế làm ông lo âu, bực dọc, muốn thu hẹp các giới hạn cho phép để bảo vệ an toàn cho gia đình, khiến đưa đến hậu quả ly dị, tôi mạo muội góp ý cùng ông như sau:

Nếu đàng nào cũng phải chia của theo thủ tục pháp lý, ông thử điều đình chia của mà không cần ly dị (bà xã ông chỉ cần có phương tiện và quyền xử dụng rộng rãi phương tiện ấy để giúp thân nhân bên bà). Ông nên hỏi thẳng hiện nay bà muốn thực hiện việc làm ăn gì, cần bao nhiêu vốn v.v... Sau cuộc điều đình này, ông có thể nhờ văn phòng luật sư lo liệu thiết lập dùm ông một loại cam kết gì giống như hôn ước giữa những đôi vợ chồng không muốn có cộng hữu tài sản.

Chuyện ly dị ở nước Mỹ quá dễ dàng và phổ thông nên nhiều bậc cha mẹ quên nghĩ đến sự tổn thương tinh thần và cả vật chất của con cái do ly dị đem lại. Nếu cả ông lẫn bà đều có thiện chí bảo vệ mái ấm hạnh phúc cho các con, tôi thiết nghĩ cách giải quyết trực tiếp trong lãnh vực tài chánh có thể cứu nguy cuộc hôn nhân, cho tới nay, không hề có trục trặc tình cảm giữa hai ông bà.

Chúc ông bình tĩnh, can đảm, có đủ sáng suốt và nghị lực để chấp nhận một sự mất mát, tuy lớn, nhưng sẽ tránh được một mất mát còn lớn hơn gấp bội.

SỢI DÂY VÀ Ổ KHÓA

Cháu sắp sửa bước vào tuổi 19. Nhiều bạn gái của cháu ở tuổi này đã vào đời bằng những bước chân vững vàng, đã tự mình học lấy những bài học thực tiễn, đã rút ra từ đấy nhiều kinh nghiệm thực dụng. Vậy mà cháu thì giống như một cô thỏ phải đeo trên cổ sợi dây chuyền vàng có một ổ khóa thật bự.

Cháu cũng biết mọi việc ba mẹ cháu làm đều

tốt và đúng cả vì ông bà chỉ mong muốn cháu nên người. Tuy nhiên, ba mẹ cháu, có lẽ do lòng thương con quá mức mà trở nên khó khăn và hết sức độc đoán. Lúc nào ba mẹ cháu cũng coi cháu như một con búp bê đặt đâu ngồi đấy, không cho cháu đi đâu một bước mặc dầu là đến chơi nhà một bạn gái thân thiết. Nếp sống quá kỷ luật và gò bó ấy biến cháu thành một thiếu nữ rụt rè, thiếu tự tin, buồn bã và yên lặng. Các bạn đều hiểu gia cảnh cháu nên không đứa nào gọi phone cho cháu dù là ngày cuối tuần hay ngày lễ. Cháu rất cô đơn. Cháu xin cô cho cháu vài lời khuyên, như một chút không khí tươi mát để thở.

Lệ Phương

Bước vào tuổi 19, vậy cháu đã tốt nghiệp trung học chưa? Khi cháu bắt đầu cuộc đời sinh viên, cháu sẽ có cơ hội chứng tỏ với ba mẹ cháu không phải là con thỏ hay con búp bê như trong thời gian tuổi niên thiếu vừa qua của cháu nữa. Tuy nhiên, sống chung nhau dưới cùng một mái nhà, không kể tộc thuộc thế nào, mọi người nên có sự nhân nhượng, có thiện chí thỏa hiệp để làm cho đời sống chấp nhận được. Cháu nên từ tốn chứng tỏ sự trưởng thành của mình qua những bước chân vững vàng như một số bạn hữu của cháu, không làm điều gì thừa, nên đòi tự do như một yếu tố cần thiết để tồn tại và phát triển, không phải là một thứ trang sức xa xỉ,. Vấn đề là vì ba mẹ “gói, mở” cháu kỹ quá và lâu quá nên nay chính bản thân cháu sợ hãi bóc

mình ra khỏi cái vỏ kén đã bảo vệ an toàn cho cháu từ trước đến giờ, khiến cháu phần nào cũng tin vào các giá trị tích cực của cái vỏ kén ấy. Vậy trước hết cháu cần xây dựng lại lòng tự tin, khả năng phán đoán và thích nghi vào mọi tình huống của đời sống, ví như một người lái xe vững tay lái thì không run sợ khi ngồi vào xe, không làm cho người thân yêu run sợ theo.

"Không khí tươi mát" tràn ngập bên ngoài khung cửa, miễn là cháu có khả năng mở cửa trong những điều kiện tương đối an toàn.

Chúc cháu hay ăn chóng lớn.

PHỤ TÌNH HAY TÌNH PHỤ?

Tôi đã gãy đổ gia đình một lần, đã tái giá, cuộc sống chắp nối hiện nay vẫn không hạnh phúc, không những thế, người đàn ông sau này còn đối xử rất tệ với tôi. Lẽ ra, với những điều kiện sống như tôi đang có, tôi phải phá bỏ hôn nhân lần nữa nhưng tôi lại e sợ chồng cũ của tôi (vẫn chưa lấy ai) con cái tôi (đã lớn, đã lập gia đình) bạn bè tôi (vẫn phản đối việc tôi bỏ người chồng trước và lấy người này) chê cười nên tôi cứ cắn răng, ngậm bồ hòn làm ngọt.

Bà khuyên tôi phải làm sao?

Phượng

Nếu bà cắn răng mà môi chưa chảy máu, nếu bà ngậm bồ hòn mà miệng còn thấy ngọt, những lời mách bảo của tôi không giúp gì được bà; không cần thiết.

Ngoài ra, có lẽ không chỉ e ngại bàng quan chê cười, thâm tâm bà nghe chừng không muốn tái diễn cái kinh nghiệm "phụ tình" lần trước, vậy bà thử cố gắng thêm, coi đó là cái giá để mua lấy sự yên ổn lương tâm (tuy rằng theo thiển ý tôi, phụ tình hay bị tình phụ, trước dư luận, lời đàm tiếu chẳng khác gì nhau. Con đường nào cũng chông gai, nên chọn con đường thẳng để đỡ nhọc nhằn tấm thân)

TÌM HIỂU

Tụi em quen biết nhau, yêu đương, hò hẹn, gần cả hai năm mới làm đám cưới. Tìm hiểu nhau với một thời gian như vậy, em nghĩ đã khá đủ để không còn lầm lẫn gì về nhau nữa. Thế nhưng sự thật không phải vậy. Sống chung với nhau, cô ấy hoàn toàn là một người nào khác chứ không giống chút gì với cô thiếu nữ tươi cười, hiền hậu, đôi khi nũng nịu, giận hờn tỉ ti trước đây. Chị rành tâm lý phụ nữ, chị có thể giải thích hiện tượng kỳ cục này cho em rõ không? Tại sao lại có sự thay trắng đổi đen rùng rợn như thế?

Tạ Tường

Thời gian tìm hiểu nhau tiền hôn nhân chỉ có tác dụng tích cực khi người trong cuộc không đóng một vai kịch nào khác ngoài sự bộc lộ chân thật chính con người của họ. Nếu không thế, cũng là tìm hiểu đấy nhưng mà là tìm hiểu "một người nào khác" chứ không phải đối tượng hiện diện trước mắt bạn.

Cho nên, một người "tìm hiểu khôn ngoan" không chỉ căn cứ vào thị giác, giới hạn ở các dấu hiệu biểu kiến, mà đôi khi cần có khả năng nhậy bén để nhìn thấu suốt đàng sau sự việc, để nghe được cả những điều không nói hay được nói bằng thứ âm điệu đãi lọc nhất, chưa kể có khi người đi "tìm hiểu" say men chiến thắng, chủ quan, cố tình đeo cặp kiếng đen lên mắt. Sự việc đáng buồn này, thế gian gọi nôm na là "bị cho vào xiếc".

Tuy nhiên, chị đọc thư Tường, chỉ nghe có một tiếng chuông nên chị không biết em có dự phần gì vào trong cái "sự thay trắng đổi đen rùng rợn" em mô tả không? Đàn bà con gái thời nay họ ít chịu thiệt thòi hơn thế hệ bà ngoại hay bà thân mẫu của họ, biết đâu trường hợp em lại chẳng là "mắt đổi mắt, răng đổi răng?" Dẫu sao, đã có một thuở cô ấy tươi cười, hiền hậu, đôi lúc chỉ giận hờn tí ti, mà nay bỗng hư bột hư đường thế đó thì Tường cũng nên tự vấn mình đi!

PHI LÝ

Hai đứa bạn em sống chung với nhau trên năm năm mới quyết định làm đám cưới. Ai cũng tưởng chúng nó sẽ hạnh phúc đến lúc răng long đầu bạc. Vậy mà chỉ một năm sau khi hợp thức hóa tư cách pháp lý, chúng nó đùng đùng lôi nhau ra tòa ly dị. Em hỏi, tụi nó trả lời "bây giờ mới biết không hợp nhau". Chuyện này có vẻ phi lý, chị nghĩ sao?

Đăng

Chị nghĩ có lẽ không phải họ không hợp nhau (sống chung với nhau năm năm đâu có ít? Chẳng những thế, còn quyết định chính thức kết hôn) mà chỉ là cả hai không thích nghi, không đáp ứng được vai trò mới với nhiều trách nhiệm và ràng buộc hơn. Tự do của cả đôi bên có thể bị xâm phạm nhiều hơn do ý niệm phân chia thứ bậc hoặc quyền hạn của mỗi người trong cái khung đời sống mới.

Những cặp sống chung khá lâu trước khi cưới, khi gặp trắc trở muốn bỏ nhau thường bỏ rất nhanh vì họ cho là đã trải qua thời gian thử thách đủ, không cần đợi chờ nữa, chưa kể có một trường hợp tương tự trường hợp em viết thư hỏi, người vợ trong cuộc nói với bạn bè rằng: "cưới để đền bù thể diện cho mình thôi, cưới xong là chấm dứt"

Nếu cuộc đời là sự phi lý lớn nhất, bất cứ sự phi lý nào khác cũng nằm trong cái lớn nhất đó thôi.

THỎ ĐẾ

Anh ấy để ý em nhưng lại thỏ đế, cứ dậm chân một chỗ, lâu lâu chỉ nhìn em cười ruồi. Bạn bè thúc em tiến tới, làm dùm thỏ đế một số việc: điện thoại, hẹn đi chơi, chuyện trò v.v... nhưng em thấy kỳ bởi vì em là con gái, người ta sẽ dị nghị. Chị có kế gì giúp thỏ đế và em không?

Mai Hương

Chị không giúp gì được thỏ đế và em cả, thời gian sẽ giúp hai đứa. Khi anh ấy "để ý" em đủ,

anh ta sẽ biết phải tiến tới cách nào khác hơn là "chỉ nhìn em cười ruồi".

Thương

BỐI RỐI

Cháu quen một người bạn trai cách đây một năm, cháu và anh ấy yêu nhau, mong ước sẽ yêu nhau dài lâu, không bao giờ phải chia tay. Vậy mà nay thì mong ước đơn sơ đó sẽ chẳng thể nào thành tựu nữa, lý do chỉ là vì cháu không đáp ứng được nhu cầu của anh.

Kể chuyện này với cô, cháu ngượng ngùng hổ thẹn quá nhưng nếu cháu không nói thật, cô làm sao giúp cháu ra khỏi sự bối rối hiện đang làm cháu buồn khổ vô cùng?

Cô ơi, Người yêu cháu muốn cháu ăn nằm với ảnh (cháu xin lỗi cô) anh ấy năn nỉ cháu nhiều lần không được thì giận và xua đuổi cháu. Cháu hỏi ảnh "chúng ta chưa phải là vợ chồng. Anh đòi hỏi chăn gối là không thật lòng yêu em, không tôn trọng em, là lẫn lộn tình yêu vào tội lỗi, em không thể nào thuận theo ý anh được. Thói thường, người con trai chiếm được người con gái rồi thì sẵn sàng bỏ rơi. Em muốn giữ mình trong sạch cho đến khi em chính thức thuộc về anh. Như vậy, đâu có gì sai, sao anh giận em?" Hiện nay cháu vẫn còn đang đi học. Anh trả lời cháu "Anh yêu em và tôn trọng em nên anh mới van nài em. Em cứ đi hỏi mọi người mà coi, trong tình yêu phải có tình dục. Tình dục làm cho

tình yêu bền vững chớ không phá hoại nó. Em từ chối là em không tin anh, em cho là anh muốn lợi dụng em, thật ra anh đau quá, chịu không nổi nữa rồi!" Cháu thắc mắc hỏi lại anh "anh đau cái gì vậy?" Ảnh nói: "Bệnh của đàn ông, em không biết đâu. Nếu em cứ nhất quyết từ chối lời yêu cầu của anh, anh sợ rằng sau này khi lấy được nhau, anh sẽ không còn khả năng sinh sản được nữa." Cháu hỏi lại: "Ai nói với anh như vậy để anh sợ?" Anh trả lời: "Anh đọc sách, nghe thầy giáo giảng." Cháu nói với anh "Em không tin chuyện đó đâu. Chẳng lẽ tất cả đàn ông trên đời đều hoặc ăn nằm với người yêu trước khi cưới hoặc tuyệt tự hết hay sao?" Ảnh vùng vằng bảo cháu: "Em không chịu hiểu thì thôi, đừng trách anh cũng đừng hối hận sau này." Rồi ảnh chia tay, trả lại cháu tất cả kỷ vật cháu tặng anh trong một năm qua và đòi lại mọi thứ anh cho cháu. Mới đầu, cháu không chịu nhận lại bất cứ thứ gì cháu đã tặng anh vì cháu yêu anh thật tình và không muốn xa anh, nhưng anh một mực nài ép cháu phải nhận. Cực chẳng đã, cháu đành phải lấy và cháu cũng đem trả anh các quà anh tặng cháu trước đây. Giờ chót, không biết nghĩ sao, anh đổi ý và nói: "Em hãy giữ lại những kỷ niệm của anh. Anh muốn em biết rằng anh yêu em chân thành và anh chưa từng nói dối gạt em điều gì. Trong lúc nóng giận, anh lỡ lời, vì em không hiểu nỗi khổ của anh. Đàn ông xưa nay chấp nhận rơi đầu chớ không rơi lệ nhưng anh đã rơi lệ vì em quá nhiều."

Cô ơi, theo cháu thấy thì anh ấy yêu cháu nhiều

lắm nhưng theo cô thì sao? Có thật ảnh yêu cháu không? Cháu có nên làm hòa với ảnh không? Cháu có cần gởi trả lại các kỷ vật của anh ấy không? Đòi hỏi của anh ấy về vấn đề tình dục là đúng hay sai? Anh ấy nói "đau quá, không chịu nổi nữa" là đau bệnh gì vậy? Vì sao không chữa bác sĩ mà lại muốn cháu ăn nằm cùng? Có thật là nếu cháu không đáp ứng thì anh ấy sẽ mất khả năng sanh con sau này không? Tụi cháu chia tay như vậy thì lỗi tại ai? Cháu yêu anh ấy nhưng vẫn muốn giữ mình để làm một cô dâu trong sạch trong ngày cưới thì có gì mâu thuẫn không?

Cháu xin cô lời khuyên. Ngoài cô ra, cháu không có ai để hỏi và cũng không dám hỏi ai cả. Thư cháu có điều gì xúc phạm, xin cô tha lỗi cho cháu.

Thúy Phượng

Đọc lá thư dài ba trang giấy của cháu, cô đoán cháu chưa qua tuổi 16 hay 17. Cháu ngây thơ, trong sạch, tấm lòng rất thiện. Người yêu của cháu chắc cũng đang tuổi dậy thì, với mọi khó khăn tâm sinh lý trên ngưỡng cửa trưởng thành.

Mặc dầu ngày nay, các đôi bạn trẻ chủ trương tình yêu đi đôi với tình dục, riêng cô vẫn quan niệm trong tình yêu, sự tự chủ là biểu lộ đẹp đẽ nhất của lòng khao khát đặt vào tương lai chung, là quà tặng vô giá cho một giờ khắc thiêng liêng khi hai con người đem số mệnh ràng buộc vào nhau, mở đầu một

lên đường đầy tự hào và kỳ vọng. Bỏ ra ngoài những lập luận vòng vo, man trá của chữ nghĩa, trai gái gần nhau như lửa gần rơm, chỉ là vấn đề phản xạ. Con người có ý thức, không chấp nhận giản lược đời sống vào các chuỗi phản xạ (rồi tìm cách bào chữa bằng một trăm thứ ngụy thuyết).

Cho nên, cháu từ chối ăn nằm với anh ấy là đúng. Cô trả lời các câu hỏi của cháu như sau:

1. Tình yêu ở tuổi học trò, nếu nó không là một bông hoa hàm tiếu thì nó sẽ là một kỷ niệm đáng tiếc. Có thể cho là anh ấy yêu cháu thật đấy, nhưng cái cách yêu ấy không phù hợp với hoàn cảnh của hai đứa, cháu nên lánh mình ra khỏi là hơn.

2. Các kỷ vật nếu đáng giá thì cháu nên gởi trả, bằng không, cũng không quan hệ gì.

3. Bệnh của anh ấy nhìn chung là do sự phát triển thái quá về tình dục và sự thiếu tự chủ ở bản thân tạo ra một thói quen xấu. Cô không tiện giải thích với cháu trên trang báo. Cháu nên khuyên bạn đi bặp bác sĩ để được hướng dẫn trước khi tình trạng trở nên trầm trọng, có khả năng làm hư hại đường tử tức sau này.

Vấn đề của anh ấy ngoài sức cưu mang của cháu. Đừng bận tâm nữa, lo học đi. Tương lai của một cô gái như cháu nhiều điều tốt đẹp chờ đón ở phía trước. Cô rất vui mừng thấy cháu không bị sa chân vào đám lầy. Chúc cháu giữ mãi sự sáng láng trong tâm hồn.

Thương

ĐIÊN HAY TỈNH?

Tôi yêu con người, bạn bè, muốn nhìn thấy họ ngày một vươn cao, đến những cái đích mới. Họ không như thế mà cứ la đà... Tôi thật thất vọng, cáu giận, ăn nói khó nghe vì lòng tôi phẫn uất. Mọi người không hiểu, cho là tôi khùng. Họ lánh xa, dè bỉu. Có khi có một người làm một việc gì đấy, hay ho, đẹp, cao hơn hẳn, tôi vội chạy đến khen ngợi thì người này khoác vai mời tôi đi nhậu, tưởng như tôi cần hay muốn bữa ăn, tưởng như đây là cách tỏ tình thân hữu đúng nhất. Chao ôi là đê tiện! Tôi buồn khổ quá. Theo bà, tôi điên hay tỉnh vậy?

Tú Gàn

Lòng yêu mến con người, kỳ vọng đặt vào nó thì phải nhưng "thất vọng, cáu giận, ăn nói khó nghe" thì không phải. Người ta không hiểu mình, có khi do mình không có khả năng làm cho người ta hiểu. Thay vì phẫn uất, ông thử tự vấn xem.

Bạn hữu vì vui, muốn mời nhau bữa nhậu là hảo ý, sao gọi là đê tiện? Ông dùng thậm từ, có bởi sự ai oán hay thù ghét bản thân như con chuồn chuồn gãy cánh không?

Ông không điên, không tỉnh, chỉ mộng mị đấythôi. Ông làm tôi nhớ một kỷ niệm tuổi thơ khi nghe mẹ cười cười bảo "lấy ống đu đủ thổi vào đít cho chóng lớn". Chị em tôi kéo nhau ra vườn sau, phồng mang trợn mắt thổi mãi rồi mới biết là chuyện hoang đường. Nay thì tất cả chúng tôi đều già, trí khôn có thể không hoàn chỉnh

song chắc chắn khá hơn cách đây vài chục năm. Ngày ấy, mẹ tôi vẫn chăm làm lụng để nuôi con, biết chắc rằng chúng nó không thể nào lớn khôn bằng cái ống đu đủ.

Sau hết, hay ông tự coi mình là đấng Cứu Thế?

MỘT CÁCH ĐEM LẠI HẠNH PHÚC

Chúng tôi là hai người tình cũ gần bốn chục năm về trước. Nay cả hai đều góa bụa, tình cờ gặp lại nhau nơi xứ người, ở tuổi quá chiều. Chúng tôi lại làm bạn với nhau, muốn đi tìm ở nhau chút nương tựa tinh thần. Tôi là phụ nữ, tâm hồn đa cảm, sống vì kỷ niệm nên tôi thực sự không quan trọng chuyện phòng the. Không những thế, vấn đề này đôi khi còn gây ra nhiều khó khăn tâm lý cho tôi, làm vẩn đục cái hạnh phúc lẽ ra phải trong trẻo của một đôi bạn già nay chỉ còn để cho nhau vài ba viên ngọc kết tinh từ cuộc tình thanh xuân đã qua.

Tuy nhiên, bạn tôi (có lẽ vì là đàn ông) thì không có những suy nghĩ giống tôi. Mỗi khi có dịp gần nhau, ông ấy thường yêu cầu chăn gối, tưởng rằng đấy là một cách đem hạnh phúc cho tôi. Có lần tôi thoái thác, tìm cách giải thích xa xôi để hướng bạn đến niềm vui đơn giản nhưng bạn tôi tỏ ra buồn bã, cho rằng tôi đã có gì thay đổi trong tình thân giữa hai người. Tôi muốn hỏi có cách nào làm cho bạn tôi hiểu rằng lòng tôi luôn luôn yêu quí anh mà không cần đến các biểu lộ

thể xác hay không? Thực sự, có lẽ không chỉ mình tôi, cả ông ấy cũng không còn thích nghi với cách biểu lộ như thế nữa.

Trang

Theo tôi, không chỉ là những biểu lộ thể xác như bà nghĩ. Quan trọng hơn thế nơi một người đàn ông (dù là một người đàn ông ở tuổi quá chiều) chính là nhu cầu biểu lộ nam tính (nó giúp họ xóa bỏ mặc cảm vô dụng).

Cảm xúc, suy nghĩ, nhu cầu khác biệt giữa bà và ông ấy căn bản là do phái tính, thích nghi vào nhau hay không chứ không có vấn đề giải thích.

SÁU MƯƠI

Người đàn bà Việt Nam ở tuổi 60 thì không còn thích ứng với vấn đề chăn gối nữa, song các ông chồng của họ thì vẫn cứ còn nhu cầu. Ngày trước, các bà vợ thường cưới vợ lẻ cho chồng để có người thay thế mình. Ngày nay chúng tôi phải làm sao?

Bà sáu mươi

Về phương diện cơ thể học, đành là người phụ nữ ở tuổi 60 chịu ảnh hưởng do lượng kích thích tố nữ giảm đi cùng với việc buồng trứng ngưng hoạt động, khiến họ ít nhiều có khó khăn để đáp ứng nhu cầu thể chất của các đấng phu quân. Tuy nhiên, theo thiển ý, khó khăn lớn nhất nằm trong lãnh vực tâm

lý:

1. Ảnh hưởng từ một nền giáo dục lâu đời, cho rằng ngoài nghĩa vụ truyền giống, sex không còn một ý nghĩa hay ho nào khác hơn là sự đòi hỏi thấp kém của bản năng (mà bản năng thì người quân tử có thể kềm chế được)

2. Ở tuổi 60, các bà vợ có nhiều trung tâm điểm để chia sẻ cảm xúc hơn các ông chồng: cháu nội, cháu ngoại, chùa chiền, nhà thờ. Loại nhu cầu thánh hóa này, vô hình chung, tạo ra nơi các bà tâm lý ngán ngại (rồi kinh hãi) thực tế đã hết những nét đẹp tô điểm nó (tình yêu, tuổi trẻ, sự ham muốn v.v...)

Ngày nay, vì không còn giải pháp cưới vợ lẻ cho chồng nữa, các bà chỉ còn một cách duy nhất gỡ mình ra khỏi thế bí là tự sửa chữa cách suy nghĩ của mình: chấp nhận với lòng cảm thương thay vì kết tội hay ghê sợ. Ngoài ra, cư xử cách nào để có thể tạo ra trong sinh hoạt gia đình hàng ngày sự bù đắp, chan hòa ở nhiều lãnh vực tinh thần khác (chuyện trò, chăm sóc, giao tế, giải trí...) Thái độ chan hòa này sẽ làm mờ nhạt ranh giới so le về tình dục giữa vợ chồng, giúp các bà bớt sự khiên cưỡng khi ở bên cạnh các đấng phu quân. Sau hết, niết bàn gần nhất chính là sự thích nghi khôn ngoan vào đời sống chứ không phải sự chối bỏ nó.

Chúc bà tìm được chân lý của hạnh phúc trong tuổi 60

BÓI TOÁN

Vợ tôi sống cả cuộc đời dựa vào phán quyết của các ông bà thày bói, tử vi và tướng số. Từ chuyện đi

xin việc hay thay đổi công việc, chuyện bạn bè giao thiệp, chuyện mua bán nhà cửa, gả cưới con cái, không có chuyện lớn chuyện nhỏ nào mà bà ấy không đi hỏi thầy, thậm chí cả chuyện sơn cửa mà gì cũng phải do lệnh các ông bà này. Tôi biết bà ấy xài nhiều tiền vào chỗ mê tín dị đoan ấm ớ kể trên nhưng tiền thì tôi không ke lắm, bất quá không bằng các bà khác đi đậu chến. Tôi chỉ phiền ở chỗ đời sống riêng cứ luôn luôn bị phiền nhiễu do cái tâm lý bất ổn của bà vợ. Khi nào các ông bà thầy đoán tốt, cả nhà được sống hồ hởi. Con đụng xe, bà ấy nói "không sao, thầy nói rồi, có tai nạn nhỏ". Bị bạn giựt hụi bà nói "không sao, thầy nói tán tài hơn tán mạng". Khi nào thầy nói xấu, cả nhà bị canh phòng ngặt hơn trại cải tạo. Có việc cần đi, bả nói "anh không được đi, thầy dặn ra ngoài gặp tiểu nhơn hại chết đó". Cần sửa cái mái nhà dột, bả nói "khoan, chờ tháng tới hãy sửa, thầy nói không được động thổ, nhà có người bị bệnh". Thỉnh thoảng bà đùng đùng dọn dẹp cái phòng học của mấy đứa con, ôm mền gối của tôi bỏ qua, nói là ông thầy kêu "tháng này vợ chồng rất xung khắc, nên làm bộ riêng phòng để sửa số" v.v... Tôi cứ chờ quí thầy phán với bả cho tôi có phòng nhì mà chờ hoài không đặng, chắc có lẽ quí thầy sợ làm mất lòng bà thân chủ ruột.

Bà có cách gì tháo gỡ cái kẹt này dùm tôi không?

Người chồng khốn khổ

"Vợ tôi sống cả cuộc đời dựa vào phán quyết của các ông bà thầy bói...", vậy chớ ông ở đâu, hay lại dựa vào bà?

Tin rằng con người có số mạng rồi lại tin rằng nhờ quí thầy mà tránh được số mạng, như thế, ông thầy cao tay hơn ông tạo hóa ư?

Thật ra, vấn đề là bà nhà thiếu tự tin. Ông thử trổ tài, tính toán ra trò vài việc, để thuyết phục bà ấy, xem sao? Nếu ông không hướng dẫn được bà, đừng trách bà đi tìm sự hướng dẫn ở nơi khác, để tự trấn an. Các mái nhà dột, ông cứ sửa, xem chuyện gì xảy ra? Ông không sửa, có chắc là do bà cản trở hay do chính ông cũng tin lời thầy bói, mà hãi?

Có bệnh, tìm đúng căn do là chữa được. Không tìm đúng căn do thì cứ mãi ôm bệnh thôi.

TRÓT DẠI

Em trót dan díu với một người đàn ông có vợ. Nay em đang mang bầu. Vợ ông ta biết, bà bảo em cứ để, bà sẽ nhận nuôi đứa con. Ông ta thì muốn em phá thai. Em không có cha mẹ ở đây, em ở với anh trai và chị dâu. Em sợ, không dám thú thật, cũng không biết giải quyết thế nào, xin cô chỉ dạy dùm.

Ngạn

Tái bút: Em xấu hổ và hối hận về chuyện đã làm. Nghĩ đến lúc anh chị em biết, em chỉ muốn chết để chuộc tội.

Em chết là tạo thêm tội chớ không chuộc được tội, vậy đừng nghĩ quẩn nữa.

Chuyện của em không dấu được, cũng không nên dấu. Đàng nào cũng lỡ rồi, em nên để vợ ông ta đến gặp anh chị em mà thu xếp. Cô không có cơ hội biết rõ những người trong cuộc nên không đủ yếu tố để thẩm định tình hình và đưa ra lời khuyên. Những người lớn trong gia đình sẽ giúp em chọn lựa một giải pháp phải chăng và an toàn cho em.

Chúc em can đảm.

NHẤT VỢ NHÌ TRỜI

Một bài giải đáp thắc mắc của bà mới đây với tiểu đề "chung và riêng" có những nét giống với hoàn cảnh tôi. Đôi vợ chồng trong lá thư này bỏ nhau vì những cái thư do thân nhân bên chồng gửi riêng cho người chồng. Thật ra, chắc bà cũng đồng ý với tôi rằng chuyện thư từ chung riêng này chỉ là giọt nước cuối cùng làm tràn cái ly đã đầy mà thôi, không phải là nguyên nhân đầu tiên đưa đến sự tan vỡ. Cứ cho là hạt cát trong chiếc giầy làm đau chân, nếu tỉnh táo đổ nó ra thì bước đi sẽ lại êm ái trên đường thiên lý nhưng thực tế là tôi đã đổ cả triệu triệu hạt cát ra khỏi giày của tôi mà chân tôi cứ rướm máu hàng ngày vì những hạt cát mới.

Sau cùng, tôi đành phải ra đi, rời bỏ tổ ấm của một năm trời chung sống, với đôi chân cà nhắc.

Thưa bà, tôi là một phụ nữ Á Đông, tự xét mình, tôi thấy tôi có đủ sự nhẫn nhục thường được kể là

đức tính hàng đầu của người vợ. Thứ nữa, đây là cuộc hôn nhân thứ hai trong đời tôi. Bước thêm một bước, kiếm một người bạn đồng hành nơi đất khách quê người để những ngày cuối đời đỡ tẻ lạnh, cho nên tôi rất an phận, không bon chen, đua đòi, không nhìn lên, không ngó lui, bằng lòng với những gì đang có trong tầm tay. Đức Phật dạy: "đời là bể khổ", tôi luôn luôn cố gắng làm cho con người bớt khổ. Đoạn đường trầm luân này, nếu tôi đem kể cùng bà, chắc rằng bà sẽ đủ vấn đề để viết ra một cuốn Bạn Gái Nhỏ To thứ hai nữa. Nhưng thôi, chuyện đã tan hoang rồi, nhắc nhở chỉ khiến thêm đau lòng, còn mang tiếng thị phi làm lem luốc nhau.

Khi chia tay, nhà tôi nói một câu làm tôi bật ngửa "thú thật với em, anh không biết làm chồng". Tình yêu, hôn nhân, đoạn đời sống chung, tất cả những điều tưởng là to lớn, quan trọng trong cuộc đời một người hóa ra vô nghĩa chỉ bằng vỏn vẹn vài chữ "tôi không biết..."

Giờ đây, sống lang thang, vô định, cơm hàng, cháo chợ, vợ thiên hạ, không hiểu người đàn ông vô tâm của tôi ngày xưa có biết thêm được điều gì hữu dụng cho ông ấy không?

Nhưng thôi, vấn đề của tôi bây giờ không còn là "chàng", không còn là cố nhân nữa. Tôi muốn hỏi bà xem tôi:

1. *Có nên bước thêm bước nữa hay không?*
2. *Có nên tin lời đàn ông khi họ đang yêu mê mình không?*
3. *Làm sao tránh được cái cảnh một khi "gạo đã*

thành cơm", người đàn ông bấy giờ mới ngây thơ kêu lên "anh không biết làm chồng" để rút lui vô tội vạ?

Hiện nay, tôi quá bất mãn về đàn ông, kể cả thằng con trai duy nhất của tôi mà tôi không biết phải dạy dỗ nó cách nào để sau này nó không thủ vai chánh trong tấn tuồng cơm không lành, canh không ngọt với vợ nó, để sau này nó không còn là một thứ lãnh chúa trong gia đình như đa số đàn ông thế hệ cha chú nó? Làm sao cho nó in vào lòng rằng nếu số phận may mắn đã run rủi khiến nó gặp được một người vợ thủy chung, đảm đang, biết chịu đựng, nhan sắc dễ nhìn, thì nó nên tập đánh vần câu nhất vợ nhì trời để mà giữ lấy hạt ngọc quí ấy trong nhà, đừng để nó vuột mất rồi lại dậm chân đổ hô ông tạo hóa! Những đấng đàn ông thấy "cái tôi" của họ quá vĩ đại thường có số phận ngày ba bữa mì ăn liền và tối nằm chèo queo với gối, những ai chưa qua cầu, nên ngó vô mà gẫm mình.

Cuối thư, tôi mong bà và độc giả hiểu dùm đây không phải là lời ai oán của người đàn bà tử vi có cung phu chính diệu mà chính là thiện chí xây dựng của một người vợ đã làm hết sức mình để bảo vệ hôn nhân, kể cả ý chí mãnh liệt muốn khắc phục nét bạc mệnh trong số kiếp hồng nhan của mình.

Tôn Nữ Quyến Luyến

Đọc xong lá thư dài của bà, tôi mệt lả. Quả đúng như bà tự nhận xét, lời thư tuy không ai oán nhưng ý thư nặng trĩu nỗi thống hận cao như núi, hung hãn như biển khơi.

Đoạn đường đã qua, bà không muốn nhắc lại, tôi cũng xin thôi, không nói đến, ngoại trừ nói đến để thêm kinh nghiệm cho đoạn đường sắp tới.

Tôi xin tuần tự trả lời mấy cây bà hỏi:

1. Việc đi bước nữa hay đứng lại tùy thuộc tâm tình, sự suy nghĩ và các điều kiện sống của bà, bà không nên hỏi ai, không nên dựa vào sự cố vấn hoặc kinh nghiệm của người khác.

2. Lòng tin tự nó, không bao giờ là lá bùa hộ mạng cho người đàn bà tựa như ngọn đèn cần tỏa ánh sáng, ngọn đèn không tỏa ánh sáng, không có tác dụng gì cả. Không phải cứ khăng khăng ôm lấy câu nói phút ban đầu của chàng là nội dung câu nói ấy sẽ tồn tại mãi mãi. Nó tồn tại hay thay đổi không liên quan gì đến lòng tin mà tùy thuộc vào thực tế đời sống hằng ngày nuôi dưỡng hay phá hủy nó.

3. "Gạo đã thành cơm" đâu phải là bi kịch của người đàn bà? Vấn đề là khi đã có cơm, người trong cuộc lại cứ đòi gạo, ai cũng đòi cơm trở lại gạo để mình nấu cách khác hay hơn. Cứ bơi ngược dòng, đuối sức mà không đến bờ.

"Anh không biết làm chồng" chỉ là một lời nhận tội lịch sự nhằm làm hạ hỏa đối phương. Xét kỹ hơn, cũng còn là lời gay gắt thầm "Anh không đủ tư cách làm chồng vì anh không biết chọn vợ cho anh". Cho nên, cố

nhân của bà có lẽ không "vô tâm" như bà nghĩ, biết đâu đây không là hạt cát ngộ nhận đầu tiên trong giày của hai người?

Về cậu con trai, bà không nên quá quan tâm uốn nắn cậu theo mẫu mực trong trí tưởng bà. Nếu bà đã không có một đời sống hay một cách sống đem đến cho cậu cơ hội chứng nghiệm những chân lý có sức thuyết phục hoặc những bài học bản thân cậu suy nghiệm ra, bà đừng hy vọng nhồi nhét vào đầu óc cậu bất kỳ một giáo điều lý thuyết nào. Cứ để cậu sống thoải mái, biết đâu thông qua tình mẫu tử bao dung, bà sẽ nhờ cậu mà nhận ra một triết lý sống phải chăng hơn bên cạnh người đàn ông của đời mình?

Sau hết, điểm khác biệt giữa viên ngọc quí và người đàn bà quí ở chỗ viên ngọc không biết đọc to câu ca dao "nhất vợ nhì trời" (thỉnh thoảng quí phu quân cao hứng hát tặng bà xã thì được, nếu bà xã cứ hát dùm hoài, quí ông xì nẹc)

BẠN VÀ CHỒNG

Tôi khám phá ra cô bạn thân thiết nhất của tôi rù quến chồng tôi làm điều sai trái đối với gia đình. Lúc mới gặp lại cô ở đây, không thân nhân, không nghề nghiệp, không tiền, tôi nghĩ tình cố cựu từ khi hai đứa còn nhỏ, ở cùng xóm, học cùng trường, nên đem cô về nhà và giúp cô việc làm ở cái shop may do chồng tôi trông nom. Phần tôi vì có nghề chuyên môn nên tôi đi làm để lấy bảo hiểm sức khỏe cho gia đình. Tin chồng, tin bạn, tôi không mảy may để

tâm dò xét hay ngờ vực gì cho tới khi đứa con gái 15 tuổi của tôi bắt quả tang chồng tôi và cô ta trong phòng. Việc đổ bể, thay vì hổ thẹn lương tâm, cô ta đùng đùng dọn đi và công khai kêu chồng tôi ly dị vợ, bỏ con để lấy cô. Trước tình cảnh đau đớn riêng tôi như thế, chồng tôi không có một chút xử sự xứng đáng với tư cách làm chồng, làm cha của mình. Anh ấy nói quấy nói quá, quanh co, chạy tội, để tránh giải quyết minh bạch mọi việc. Khi bị tôi thúc bách phải có thái độ dứt khoát với cô ta, ảnh nói liều "em không chịu thì ly dị đi". Đối với một người chồng tâm địa tuyệt tình như vậy, đối với một con bạn lòng dạ tồi tàn, lang sói như vậy, cả hai thật xứng đào xứng kép với nhau, tôi không muốn phí thời giờ, sức khỏe và tâm huyết thêm nữa, tôi chấp nhận ly dị. Tuy nhiên, các bạn khác của tôi biết chuyện thì lại khuyên tôi đừng dại dột làm cỗ cho ma ăn, nếu đồng ý ly dị là mắc mưu con bạn xấu, để thiệt thòi cho con cái sau này. Vì vậy, tôi rất phân vân, không biết nên làm sao? Cứ nhìn thấy mặt con người phản bội là máu trào lên đầu, tôi không chịu đựng được, xin bà góp ý dùm.

Ng. T. Cúc

Không ly dị mới khó, còn ly dị lúc nào cũng được. Vì vậy, nên làm cái khó trước. Cứ chậm rãi, thong thả, để không lầm lẫn điều gì cả. Lúc nào máu bốc lên đầu, bà tìm cái ghế ngồi xuống, tự nói với mình "giận quá, đứt gân máu, đứng tim chết, bỏ con cái

bơ vơ". Bản thân tôi lúc nào gặp chuyện khó xử, tôi thở những hơi dài để tự trấn tĩnh, biết rằng nếu tôi giữ được mình không làm điều nông nổi trong lúc nóng giận là tôi đã giải quyết tốt đẹp năm mươi phần trăm vấn đề. Năm mươi phần trăm giải pháp còn lại sẽ đến rất tự nhiên như trời nắng sau cơn giông.

Riêng một việc bà có thể làm ngay là nên cố gắng thu vén chuyện tiền nong, vừa để bảo vệ quyền lợi của các con, vừa để ông xã có cách trắc nghiệm sự thật bên trong mối liên hệ với "người bạn quí" của bà.

Sau hết, kẻ nào mạnh sẽ thắng trận (biểu lộ đầu tiên của sức mạnh là sự tự chủ, chưa kể vị thế của người vợ vốn đã mạnh sẵn)

Chúc bà sớm vượt qua giai đoạn khó khăn này.

NƯỚC CỜ TÍNH LẦM

Cháu có người yêu tên T. lúc cháu còn ở bên nhà. Cháu và T. rất hợp nhau, tụi cháu hẹn khi T. ra trường đại học thì sẽ tiến đến hôn nhân. Ba mẹ và ông bà nội đều biết chuyện tình của hai đứa. Tuy không ra mặt chấp thuận nhưng ông bà và ba mẹ cháu đều hài lòng về sự lựa chọn của cháu vì T. học giỏi, vừa đẹp người, đẹp nết, vừa con nhà nề nếp. Hạnh phúc tương lai của tụi cháu không phải chỉ là giấc mơ mà là cả một chương trình xây dựng từng ngày và trong tầm tay.

Dòng đời đang êm đềm xuôi thì Tết năm 92, ba mẹ cháu được một người bạn cũ gởi quà về cho, thông qua người con trai lớn của họ về Việt Nam

thăm thân nhân. Món quà kèm theo một lá thư, nhờ ba mẹ cháu tìm dùm vợ cho anh đó. Cháu không biết câu chuyện giữa người lớn đôi bên diễn tiến thế nào mà chỉ sau chừng mười ngày anh kia lưu ngụ ở Saigon, ba mẹ cháu đột nhiên ép cháu phải lấy người ta. Cả ông bà nội cháu cũng đem điển tích sách vở ngày xưa ra để dỗ dành cháu vâng lời hầu trả hiếu cho cha mẹ. Lý do mạnh mẽ nhất mà gia đình cháu nêu ra trong việc gán ghép này là anh đó hiện đã là công dân Mỹ, đang sinh sống trên đất Mỹ,có bằng cấp của trường đại học Mỹ, nếu cháu chịu làm vợ anh ta thì cả nhà cháu sẽ có cơ hội đến vùng đất lý tưởng nhất thế giới này, các em cháu sẽ được học hành tử tế, cha mẹ cháu về già sẽ được sung sướng tấm thân và trước nhất, cháu sẽ có một cuộc sống tốt đẹp mà bất cứ cô thiếu nữ mới lớn nào cũng mơ ước.

Thưa cô, bản thân cháu không mơ ước gì ngoài tình yêu và niềm hạnh phúc gởi vào tương lai với T. nên những lời dẫn dụ của ông bà và cha mẹ cháu không lay chuyển được ý chí của cháu. Tuy nhiên, bên cạnh thái độ buồn phiền rồi giận dữ của cha mẹ, cháu cảm thấy sợ hãi, đắc tội vô cùng nếu vì cháu từ chối mà cả gia đình cháu sẽ bị thiệt thòi vô vàn cơ may để có một cuộc sống đàng hoàng hơn hiện nay. Thế nên, rốt cuộc, cháu đành gạt nước mắt, chôn sâu mối tình bạc phước với T. trong đáy lòng và nhận lời làm vợ Đ. (anh đó tên là Đ). Trước tiên, cháu có xin ba mẹ cháu hẹn với bên nhà Đ. một thời gian để cháu có đủ sự chuẩn bị tinh thần

cũng như để ba mẹ cháu tìm hiểu thêm về người con rể tương lai nhưng không ai đếm xỉa đến lời thỉnh cầu của cháu. Ba mẹ cháu thì nói rằng trước đây hai gia đình đã là chỗ thân quen, ba mẹ cháu không có điều gì nghi ngại cả. Đ. thì nói rằng đường sá xa xôi cách trở, vấn đề đi lại đâu có dễ dàng để cháu tìm hiểu theo cách thông thường của những cặp tiền hôn khác, cháu chỉ cần căn cứ vào lời cầu hôn chân thành của anh là đủ hiểu anh yêu cháu thế nào rồi. Họ hàng nhà Đ. cũng a vào bàn bạc, nói rằng "cưới vợ thì cưới liền tay..." Sau cùng, đám cưới tiến hành trong nỗi hoang mang, buồn tủi của cháu và trong sự vui vẻ, hả dạ của mọi người. Đ. ở lại Việt Nam thêm một tháng rưỡi nữa rồi về Mỹ. Tuần trăng mật (cứ gọi như vậy đi cô ạ) để lại trong cháu những dư vị chua chát và nỗi thất vọng mơ hồ về một người chồng xem ra chỉ chú trọng đến chính bản thân mình. Dẫu sao, con đường chông gai đã trót bước chân vào, cháu cũng cố dấn thân để trả cho xong món nợ nhân gian. Trong khoảng thời gian chờ đợi giấy tờ bảo lãnh, Đ. gởi cho gia đình cháu vừa quà vừa tiền chừng hai ngàn đô la. Riêng phần cháu, tuy không thể nào quên hẳn T., cháu vẫn giữ trọn đạo lý làm vợ mà không hề tìm gặp lại T. một lần nào cho đến khi cất bước ra đi.

Qua đến đây năm tháng nay, cuộc sống của cháu ê chề mọi mặt. Về Việt Nam, Đ. khoe với ba mẹ cháu là có bằng đại học, thực tế, Đ. phụ giúp mẹ trông coi một tiệm kim hoàn, hàng ngày sửa chữa nữ trang cho khách hàng ăn công như một người

thợ. Ba của Đ. rất tốt (vì ông là bạn thân của ba cháu từ thuở nhỏ) nhưng ông không có vị thế nào trong nhà để có thể quyết định bất cứ việc gì. Niềm vui duy nhất mà một vài khi ông đem cho cháu chỉ là nhắc lại với cháu những kỷ niệm về ba cháu ngày xưa. Mọi sinh hoạt gia đình một tay mẹ Đ. quán xuyến rất chặt chẽ. Ngay ngày đầu tiên theo Đ. vào nhà, bà giao cho cháu việc dọn dẹp nhà cửa, giặt giũ quần áo và cơm nước, như thể đối với một con ở mới mướn vậy (nhưng lại không có lương). Sớm mai cho đến trưa, cháu phải lo đánh vật với từng đó công việc xong là tới giờ Đ. chạy xe ở tiệm về, đón cháu và đem cơm ra cho bà nhạc cháu. Từ trưa tới chiều, cháu phải ở tiệm, phụ coi sóc hoặc để mẹ chồng cháu sai khiến lặt vặt rồi tối cùng về nhà với bà. Ngoài cháu ra, nhà còn hai cô em chồng đỏng đảnh. Không cô nào đụng móng tay vào một việc gì. Thấy hai cô đi học, cháu xin với mẹ chồng cháu cho cháu đi học thêm Anh văn hoặc học một cái nghề chuyên môn nào thì bà không cho, nói là "con gái có chồng rồi, học hành hơn chồng để mất hạnh phúc à? Thôi, ở nhà ít lâu xong có con là vừa."

Cháu quá buồn khổ. Chồng cháu quá sợ mẹ, không bao giờ dám cãi lại mẹ hoặc đưa ra ý kiến gì ngược lại bà. Cô ơi, sống như thế cháu không sống được. Đã năm tháng trôi qua từ ngày cháu đặt chân lên "vùng đất lý tưởng nhất thế giới" này, cháu không làm gì ra tiền để giúp đỡ gia đình bên Việt Nam, nói chi đến việc bảo lãnh? Cháu thấy hành động hy sinh của cháu khi nhận lời làm vợ Đ. thật

quá vô nghĩa. Gia đình cháu đã tính lầm một nước cờ. Bây giờ cháu có mấy thắc mắc sau đây, xin cô góp ý dùm cháu:

1. Lòng cháu thực sự không muốn phụ phàng Đ. mặc dầu cháu kết hôn với anh không do tình yêu. Tuy vậy, nếu Đ. không đủ sức bảo vệ hoặc không thể, không muốn đem đến cho cháu cơ hội xây dựng một cuộc sống xứng đáng với cương vị người vợ (và người mẹ mai sau) thì cháu có nên tách rời ra để tự mình lo liệu lấy hay không? Làm như thế, cháu có bị mang tiếng là lừa lọc hoặc vô ơn hay không?

2. Cháu không có thân nhân ở đây, chỉ có bạn. Người ta nói cháu có thể xin trợ cấp xã hội hoặc nhờ nhà thờ giúp đỡ để tạm sống thời gian đầu. Việc này có đúng không?

Ngoài ra, nếu cháu là cháu của cô, cô khuyên cháu nên làm gì?

Phạm M.V.

Vì cháu không phải là cháu của cô nên, trong thực tế, con đường cháu đi sẽ vòng vo và mất nhiều thời gian hơn nhưng cháu vẫn có một con đường để đi tới đích.

Có hai điều cháu cần minh bạch ngay trong lương tâm mình để không bị lấn cấn khi hành động:

1. Nếu cháu coi việc kết hôn với Đ. là một sự hy sinh vô nghĩa thì cháu nên tận dụng sức mình để đem đến cho nó một ý nghĩa nhỏ nhất theo khả năng cháu (thay vì để nó dẫn đưa đến những hậu quả còn tệ hại

hơn)

Gia đình nhà chồng cháu hiện nay không phải là cái bệ phóng giúp cháu tiến thân nhưng nó vẫn là cái khung cần thiết và an toàn để từ đó cháu tự phát huy mình. Đành là cháu phải phấn đấu rất cam go để từng bước đạt được ý nguyện riêng (tranh thủ chồng, bố chồng, kết thân với em chồng) nhưng sự cam go mà cháu sẽ phải đương đầu bên ngoài cái khung gia đình ấy còn gian nan gấp bội (cháu không có thân nhân, nghề nghiệp, anh văn còn yếu, có lẽ chưa lái được xe nữa. Nguy hiểm nhất, cháu là phụ nữ, còn trẻ...). Cháu có thể thành công hoặc không thành công nhưng thời gian nương náu sẽ cho cháu thêm một số phương tiện và kinh nghiệm hữu ích để xử dụng sau này khi cần. Trước mắt, cháu có thể ghi tên đi học buổi tối, rủ chồng cùng đi. Cháu có thể nhũn nhặn ngỏ ý nhờ hai cô em dẫn dắt lúc đầu, làm cho các cô có cái tự hào của người ở thế mạnh để giúp đỡ người yếu kém hơn mình v.v...

2. Cuộc hôn nhân của cháu, ngay từ lúc đầu, đã đặt trên căn bản một số điều kiện công khai hoặc ngầm giao ước giữa đôi bên. Nay những điều kiện ấy không thực hiện được do phía cam kết, hợp đồng có thể bị hủy. Sự thiệt thòi đôi bên đều lãnh đủ. So với cuộc tình đánh mất của cháu khi về làm vợ Đ., vài ngàn đô la nhẹ cân hơn. Vì vậy, cháu đừng sợ mang tiếng mà hãy nên tập trung ý chí, nghị lực, sự khôn ngoan, để cho lần đánh mất thứ hai, nếu phải xảy ra, sẽ không làm cháu phải phiền muộn hay hối tiếc.

Ở đất nước này, người chồng hoặc người vợ phải

hành động cách nào để giữ được nhau chứ không thể chỉ nhân danh những bài học luân lý cũ.

Cô không trả lời câu hỏi số 2 của cháu vì khả năng thực tế trong những điều "người ta nói" thường là rất mơ hồ. Mở đầu bất cứ một cuộc hành trình nào, sức mình là chính cháu ạ!

Chúc cháu vạn sự lành.

KHÔN BA NĂM DẠI MỘT GIỜ

Tôi yêu một người, tỏ tình theo đuổi, ròng rã hơn ba năm, không được đáp trả. Bạn bè biết chuyện chia làm hai phe góp ý. Phe này bảo thôi đi để tiết kiệm sức lao động và bảo tồn thể diện nam giới. Phe kia bảo cứ kiên trì tấn công, đàn bà con gái khôn ba năm dại một giờ. Bà khuyên tôi thế nào?

Ấm Lì

Thể diện nam giới hay khôn ba năm dại một giờ đâu có liên quan gì đến tình yêu, người ấy không đáp trả là phải.

Năm 1980, bên Việt Nam có chiếu bộ phim "chuyện không có gì mà ầm ỹ", ông có phải là vai chánh phim này không vậy?

ĐOÀN TỤ

Chồng tôi là một cựu sĩ quan quân đội VNCH, bị bắt tập trung cải tạo như nhiều bạn đồng ngũ khác khi nước mất vào tay Cộng sản. Thăm nuôi

chồng được hai năm, tôi có cơ hội đem hai con còn nhỏ vượt biên đi tị nạn. Định cư ở Hoa Kỳ, tôi trần lực một mình chèo chống, làm việc, để bảo bọc cái tiểu gia đình đơn chiếc của tôi. Nay thì các cháu đều đã lớn, đã vào đại học, đã bắt đầu có đời sống riêng tư, về phần tôi, tôi sắp được đoàn tụ với chồng qua đây trong chương trình HO. Vấn đề là trước đây nhiều năm, bắt đầu từ 1982 khi chồng tôi ở trại tập trung về, tôi đã lập tức lo liệu giấy tờ bảo lãnh để đón anh qua nhưng chồng tôi lơ lửng từ chối. Trong thư từ qua lại, chồng tôi nêu lý do không muốn bỏ quê hương đất nước ra đi sống cuộc đời lưu lạc xứ người, rằng anh không cảm thấy dễ chịu phải nhờ vả những người mà cuộc thất trận năm 75 đã để lại cho anh ấn tượng xấu xa, rằng tôi có khả năng nuôi sống các con nên thân , mà không cần có anh v.v... Qua tất cả những điều chồng tôi viện dẫn một cách cương quyết và bình thản, tôi hiểu cái lý do sâu xa đã khiến anh từ chối sự bảo lãnh của tôi chính là vì tự trong thâm tâm, anh giận tôi đã bỏ anh ở lại trong tù ngục để thoát thân riêng.

Rõ rệt là hai chúng tôi không có cùng quan điểm về một số vấn đề. Vì chồng tôi không đề cập thẳng tới sự bất bình của anh nên tôi cảm thấy không cần phải thanh minh thanh nga những việc tôi làm. Do vậy, khoảng cách lớn giữa chúng tôi không chỉ là một đại dương mênh mông, không chỉ là không gian nhiều ngàn dặm bay, mà dường như là chúng tôi chỉ còn ngoái nhìn nhau từ hai đầu một con đường sải về hai hướng đối nghịch.

Tôi đã quen dần với ý nghĩ không còn gặp lại chồng tôi trên cõi đời này nữa (tôi có nhan sắc nhưng không tái giá, cũng không qua lại với ai, tôi nuôi dạy con nghiêm khắc và tận tụy, có khi phải khóc lóc để van xin chúng cố gắng làm điều phải, việc tốt, đó là câu trả lời tôi muốn dành cho chồng tôi không phải như một phần thưởng, một đền bù, mà như một sự trừng phạt) thì chương trình HO đem chồng tôi qua.

Từ một tháng nay, chuẩn bị cho sự đoàn tụ, tôi bối rối, xuống tinh thần. Tôi có cảm giác sợ hãi, tựa như không muốn nhìn tận mặt một người thân yêu qua đời ngay trên cánh tay mình. Sự chuẩn bị thái quá đặt cả ba mẹ con tôi trong tình trạng căng thẳng rất mỏi mệt (thay bỏ một vài tranh ảnh treo trong phòng các cháu, cất hẳn một số băng nhạc, một số kiểu quần áo v.v...) Ngoài sự xáo trộn tâm lý rất thông thường và nhất thời trong mọi hoàn cảnh chờ đợi, tôi lo sợ thấy rõ lòng ngại ngùng chứng tỏ tôi đã không còn đủ kiên nhẫn và không còn khao khát trong tình vợ chồng nữa.

Thêm vào đó, họ hàng, bạn bè, dường như trong đáy mắt mỗi người, tôi đọc thấy sự bất an, đôi chút trắc ẩn, về một điều gì không tốt đẹp sẽ xảy đến cho chúng tôi trong giờ đoàn tụ. Nếu bà ở vào hoàn cảnh tôi, bà sẽ suy nghĩ hoặc hành động ra sao?

N. K. N. B.

Trước hết, xin có lời mừng bà và hai cháu sắp sửa đoàn tụ với ông nhà. Đối với riêng tôi, sự gặp gỡ nào cũng tích cực, cũng đáng quí, hơn hẳn sự chia lìa, sự xa cách.

Thật ra, khoảng thời gian hơn mười sáu năm gián đoạn quan hệ vợ chồng tất yếu phải kéo theo nó những trở ngại tâm lý đáng kể, chưa nói tới hoàn cảnh biệt ly giữa hai ông bà lại đã bắt đầu trong sự ngộ nhận về phần ông và sự hờn tủi về phần bà. Không những vậy, nay sự đoàn tụ lại không diễn ra trên thềm nhà cũ, để ông bà còn nương vào quá khứ chung mà nhận ra nhau. Dẫu sao, tôi nghĩ bà không nên vận dụng lý trí nhiều quá trong giờ khắc này. Nếu trong thời gian xa cách ông, bà đã luôn luôn phải dùng sức mạnh riêng để lèo lái đời sống gia đình an toàn, nay là lúc bà nên buông thả mình về với nữ tính mềm mại của một người vợ. Dầu sự thể thế nào, ông nhà cũng không là sự hiểm nguy cho bà và các cháu, bà không cần phải nghĩ cách đề phòng hay đối phó. Bà cũng đừng nhìn vào mắt mọi người hay lắng nghe bên trong thanh âm giọng nói họ mà suy ra sự tiên đoán rủi may về tương lai cuộc đời bà. Cái khó khăn lớn lao nhất chỉ có thể đến tự đáy lòng bà hoặc đáy lòng ông. Chương trình HO là cái cớ để ông đường hoàng đi gặp lại vợ con (thực chất là ông muốn gặp lại gia đình, đáy lòng ông chất chứa ước muốn ấy chứ không ở chỗ lửng lờ từ chối giấy tờ bảo lãnh của bà, vì giận hờn hay thể diện) Còn đáy lòng bà thì thế nào?

Lo xa là một chuẩn bị tốt cho tương lai nhưng không nên quá lo xa đến nỗi làm hỏng cả hiện tại. Thực tế đời

sống luôn luôn giản dị hơn những hình ảnh người ta vẽ ra trong đầu do cảm tính hay lý luận. Bà và các cháu cứ nên tiếp tục dòng sống bình thường, đừng căng thẳng quá sẽ làm giảm bớt sự nồng nhiệt trong đón nhận. Trong tái ngộ, vòng tay ôm, lời nói chân thành, mặt nhìn âu yếm là những điều cần thiết, làm được những việc ấy thì không nên ngại vài bức tranh, ít băng nhạc hay một kiểu quần áo. Không làm được những việc ấy, ngoại cảnh dầu sắp đặt cách nào cũng chẳng có ý nghĩa gì.

Thân ái, chúc bà vạn sự như ý.

CÓ NÊN NÓI THẬT KHÔNG?

Em rể tôi bên này gần mười năm nên đã lấy vợ khác và có hai con. Theo lời người vợ sau này, cô ta có hôn thú với em rể tôi. Tuy vậy, tôi không tin vì em rể tôi đã làm hồ sơ bảo lãnh vợ con nó một cách hợp lệ. Vấn đề là mới đây, em rể tôi nhận được giấy kêu đóng tiền mua vé máy bay cho vợ con nó. Sau khi gởi tiền đi, nó điện thoại viễn liên xin tôi tiếp nhận em gái và cháu về Cali ở với tôi thay vì về Hoa Thịnh Đốn với chồng và cha, nói rằng người vợ sau không chịu cho nó gặp lại vợ con, nó sợ cô này làm lôi thôi. Tôi thương em, cũng muốn lo tiếp nhưng chồng tôi không chịu, ảnh nói chuyện vợ chồng nhà ai nấy tính, có gan làm thì có gan chịu, cứ để em gái tôi và con nó qua đoàn tụ với chồng coi ra sao, coi ai làm chi ai? Cho tới giờ này, tôi vẫn dấu không cho em gái tôi hay chồng nó có vợ khác, sợ nó buồn không chịu đi nữa thì tội cho mẹ con nó. Nay tôi

cảm thấy rất lo lắng, không biết nên xử trí cách nào, mong bà góp ý dùm tôi có nên nói thiệt mọi sự với em gái không?

Hà Thị Bê

Trước đây, lúc còn rộng thời giờ, đáng lẽ bà nên từ tốn báo cho em gái biết tình hình đời sống của chồng cô ấy ở bên này, bằng cách ám chỉ, so sánh, nói gần nói xa, dẫn dụ, khuyên giải, phân tách hơn thiệt mọi đàng để em gái bà có thể tự chuẩn bị mình đối phó với hoàn cảnh một cách tích cực và phải lẽ hơn, thì bà lại không để tâm làm. Nay không còn bao nhiêu thời gian nữa, báo cho cô ấy tin xấu một cách đường đột quá, sợ cô ấy bị xúc động, làm phương hại tinh thần và sức khỏe là những thứ hành lý cần thiết lúc hai mẹ con cô bước chân ra đi. Vậy, theo thiển ý tôi, đành là cứ theo lời ông nhà, phó thác mọi việc trong tay Thượng Đế. Lời cổ nhân dạy: "cùng tắc biến, biến tắc thông", cứ để bộ ba họ ngồi lại với nhau và giải quyết chuyện của họ.

Bà là chị, nên sẵn sáng tiếp ứng điều gì cô em cần trong khả năng bà thay vì quyết định mọi việc dùm cô ấy.

HỘI THẢO

Tôi có đi dự vài buổi hội thảo bàn về vài vấn đề chung (thời sự, chính trị, giáo dục v.v...) tôi thấy những buổi hội thảo ấy làm mất thời giờ, làm thất vọng người đến nghe, không nêu được phương hướng giải quyết vấn đề đem bàn, vậy mà người ta cứ hội

thảo dài dài, để làm gì vậy? Bạn tôi có người riễu cợt gọi hội thảo là hội đồng chuột. Bà nghĩ thế nào?

Trần Sinh

Tôi cũng có lúc có tâm trạng như ông sau khi tham dự vài cuộc hội thảo. Tuy vậy, về sau nghĩ lại, thấy tại mình kỳ vọng nhiều, không do tự thân cuộc hội thảo. Tựa như một cô gái được một chàng trai mời đi chơi, cô tự bảo "chắc thế nào anh chàng cũng tỏ tình" nhưng anh chàng lại không tỏ tình, làm cô thất vọng. Cô quên một điều, tuy cuộc đi chơi chẳng đưa đến một kết luận hay, phương hướng cụ thể nào nhưng hai người đã có cơ hội hiểu biết thêm về nhau. Như thế vẫn tốt hơn là sự lãnh đạm hay thiếu đối thoại. Nếu ông không đặt vấn đề một cách trầm trọng quá thì đi nghe hội thảo chính là dịp để biết một số người xung quanh chúng ta đang nghĩ gì về một số câu hỏi chung của thời đại, đó cũng còn là một cách thiết lập tương quan với xã hội, ông không thấy là vui ư?

Thân mến.

TÌNH YÊU ĐƠN PHƯƠNG

"Cháu yêu một người tên Thụy. Tình một chiều khắc khoải suốt ba năm. Tụi cháu cùng học chung một lớp, thường chỉ gặp nhau ở lớp học nên không có dịp nào nói chuyện tình cảm riêng tư. Cháu lại là con gái, không thể nào nói chuyện tình cảm với con trai được. Nhiều lần cháu đã toan mở lời nhưng kịp

nghĩ lại, cháu lại thôi. Cháu vẫn biết sống trên đời, con người cần phải có can đảm nắm bắt những cơ hội thuận lợi đến trong tầm tay mình nhưng trường hợp này cháu cứ sợ hoặc Th. không yêu cháu hoặc Th. đã có bạn gái thì cháu đến độn thổ mất. Tuy vậy, im lặng không nói, lòng cháu ấm ức lắm, như có một sức nặng kỳ dị chẹn lên ngực, đè xuống hai vai. Cháu bối rối không biết nên làm gì, đành cầu cứu cô. Nếu cô ở trong trường hợp cháu thì cô hành động thế nào?

Lan Nghiêm

Nếu cô ở trường hợp cháu thì cô lập tức cất các cái gánh nặng kỳ dị đè lên hai vai cô vì cô thương thân lắm, không muốn tự mình làm khổ mình một cách viễn vông.

Cô ngạc nhiên thấy cháu ôm mối tình một chiều khắc khoải suốt ba năm. Khoảng thời gian ấy đủ dài để cháu tìm hiểu hai việc và làm một việc, sao cháu mãi dậm chân một chỗ và mơ hồ như người đi trên mây?

- Tìm hiểu như sau:

1. Chàng có bạn gái hay chưa?
2. Chàng có "tình trong như đã, mặt ngoài còn e" với cháu hay không?

Suốt ba năm mà không nhận được một tín hiệu tình yêu nào, cô sợ rằng chàng, nếu chưa có bạn gái, cũng không muốn có cháu là "bạn gái" đâu. Tình yêu thông qua tình bạn có nhiều cơ hội để "ngụ ý" lắm, không ngụ là bên trong chẳng có ý gì cả.

• Làm: không có nghĩa là tỏ tình huỵch toẹt (cháu nói phải, con gái Việt Nam ai lại làm thế!) nhưng con gái vẫn có nhiều cách kín đáo và tế nhị ngỏ cho con trai thấy hé lòng mình. Nếu đã "mách nước" nhiều lần mà đối phương vẫn lạnh tanh thì một là hắn không yêu mình, hai là hắn ngu quá. Cả hai trường hợp đều nên xóa sổ cho đời bớt phiền não.

Cháu cứ vững tâm tiến bước. Thế giới đâu chỉ có một mình Thụy?

ĐẠI ÂN NHÂN

Tôi đi cải tạo, vợ thăm nuôi tử thế được hai năm thì có cơ hội đem con đi vượt biên-1988, tôi được thả-1991 đi đoàn tụ với gia đình trong diện HO. Đến phi trường LA, tôi được vợ con ra đón và đưa về nhà (một căn nhà ba phòng, tươm tất, xinh xắn, đầy đủ tiện nghi). Vài ngày đầu, vợ con thay nhau đưa đón tôi đi các nơi làm thủ tục giấy tờ định cư. Sau đó, cuộc sống trở lại nhịp sinh hoạt bình thường. Các cháu đi học, vợ tôi làm việc ở một tiệm uốn tóc và làm móng tay. Điều khác thường là vợ tôi có một người đàn ông khác, sáng chiều đem xe đưa rước nàng đi về. Không những chỉ đưa rước, người đàn ông này còn tự do vô ra trong nhà như một ông chủ thứ thiệt: uống nước, coi TV, xài rest room v.v... Gặp tôi, nàng giới thiệu ông ta là đại ân nhân của gia đình vì đã giúp đỡ mẹ con nàng rất nhiều khi họ mới tới đây lập nghiệp. Nói cách khác, nhờ ông ta mà vợ con tôi có nhà cửa, cơ ngơi, các

cháu được học hành theo kịp chúng bạn. Nhìn cách hai người chuyện trò, cư xử, tôi hiểu rằng người đàn ông này đã thay thế tôi trong suốt thời gian tôi không có mặt bên cạnh vợ con để làm bổn phận của mình (mặc dầu chuyện này do hoàn cảnh, không do tôi). Duy có điều tôi không hiểu là thái độ quá tự nhiên như không của vợ tôi. Nhiều người nói đời sống nước Mỹ máy móc, chẳng lẽ con người cũng giống in như máy, không còn xúc động, trái tim, đầu óc gì nữa ư? Tôi muốn nói chuyện cho rõ ràng với vợ, nhưng nghĩ lại, cũng không thể nhân danh cái gì mà bảo nàng phụ rẫy "người ơn" của nàng, cho nên, giải pháp tốt nhất vẫn là cắt bỏ cái tôi thừa và vô dụng này. Nói trắng ra, tôi muốn bỏ nhà đi nơi khác. Cái khó của tôi ở chỗ tôi mới đến, còn lạ nước lạ cái, ra ngoài ngay lúc này e cũng nhiều trắc trở, mong bà góp ý cho, xem tôi nên xử sự cách nào thì phải lẽ? Cám ơn bà rất nhiều.

Đặng T. Th.

Ông nói đến sự phải lẽ, khiến tôi cũng băn khoăn. Cuộc sống ở nơi này có những kích thước mới, không còn vừa vặn với cái khung của xã hội ta trước đây, do đó, sự phải lẽ bây giờ có khi xem chừng lại không phải lẽ và ngược lại. Tuy nhiên, cho dầu ngộ biến tòng quyền cách nào thì cái cảnh, táo quân trong một nhà cũng có điều khó coi, nhất là trước mặt con cái. Dẫu sao, trước khi quyết định "cắt bỏ cái tôi thừa và vô dụng", ông cũng cần nói chuyện ngã ngũ với bà, thứ

nhất để hiểu rõ ông có thực sự thừa và vô dụng đối với gia đình không? Vì bà đã đem con cái ra tận phi trường đón ông về nhà, có lẽ cũng không từ khước vai trò người vợ trong những ngày đoàn tụ, thái độ ấy chắc không dành cho một người chỉ đáng đem vứt ra đường? Thứ hai, để tìm hiểu vì sao người đàn ông kia chỉ xử sự như một ông chủ nhà mà không thực sự trở thành ông chủ trong căn nhà tươm tất, xinh xắn, đầy đủ tiện nghi ấy? Tất nhiên mang ơn thì nên trả ơn nhưng bà nhà định trả cách nào và trả bao lâu? Giải đáp xong các câu hỏi này, ông sẽ nhìn thấy con đường phải đi.

Ngoài ra, đừng lo sợ những sự nhọc nhằn, trắc trở thời gian đầu định cư ở đây. Nhiều HO đến Mỹ không có bà con, thân nhân, vẫn sống được. Tôi rất thông cảm nỗi mệt mỏi cần nghỉ ngơi của ông sau những năm dài cơ cực ở Việt Nam dưới chế độ Cộng sản, nhưng chắc chắn ông sẽ không "nghỉ ngơi" được trong căn nhà bề ngoài tươm tất ấy. Vậy, ông nên thảo luận minh bạch với vợ con để tìm ra một giải pháp chấp nhận được cho mọi người, nếu không, con đường ra đi là bắt buộc. Bước đầu, ông có thể liên lạc với bạn hữu hoặc các cộng tác viên cũ, đừng mặc cảm. Bi kịch gia đình này vẫn thường xảy ra cho những lứa đôi ly tán vì hoàn cảnh ra đi kẻ trước người sau và thời gian xa cách quá lâu.

Chúc ông may mắn và can đảm.

TỰA VÀO VAI

Em vừa mới tạm chia tay với chồng. Nói "tạm" là vì chưa bên nào xử dụng đến pháp luật. Tuy vậy,

trong thâm tâm, em biết là vợ chồng khó mà về lại với nhau sau tất cả những đổ vỡ đôi bên cùng gây ra. Ảnh là nguyên nhân, em là hậu quả. Hiện nay, em rất buồn, muốn tìm quên lãng bằng mọi cách, kể cả hẹn hò đi chơi với một người khác. Em có thử, nhưng đến phút chót lại bỏ cuộc vì lòng không yên, cảm thấy dường như có điều rẻ rúng. Mặc dầu vậy, những lúc một mình trong ngôi nhà vắng lặng (các con em đều đã lớn) em cứ bị hấp dẫn vì sự ham muốn có một ai đó để em được tựa vào vai, để làm vơi bớt nỗi đau khổ đang nặng trĩu trong cái đầu rã rời này. Theo ý chị, em nên làm sao?

Thùy Chi.

Năm chị 17 tuổi, học lớp đệ nhị, một ông thầy giáo chủ nhiệm lớp có nói với bọn chị một câu như sau "Trong các cái vô thường của đời sống, cảm xúc nơi con người là cái vô thường lớn nhất. Lệ thuộc vào cảm xúc, của người ta và của ta, là chấp nhận thân phận chiếc lá trong giông bão. Trân trọng nó, nhưng đừng lệ thuộc". Lời giáo huấn ấy trở thành phương châm trong đời chị, giúp chị vượt qua bất trắc với lòng bao dung và tư duy trong sáng.

Nếu việc chia tay giữa vợ chồng em quả thật không còn cơ may hàn gắn, tất nhiên em có tự do sống cuộc đời em cách nào khiến em hạnh phúc, chị chỉ muốn góp ý với em vài điều.

1. Nên đợi cho mọi chuyện trở thành ngã ngũ, kể cả lòng em, như một ly nước sủi bọt chờ cho trong trẻo

lại để nhìn rõ đáy ly.

2. Quên là dứt khoát tư tưởng về một chuyện, một người trong quá khứ, không phải là thay thế hay là lấp đầy bằng bất cứ gì, kể cả rơm rác.

3. Nếu em muốn bắt đầu lại, nên bắt đầu bằng nhiệt tình và thiện chí, đừng chỉ vì cần "một đôi vai làm nhẹ nỗi đau buồn riêng".

Chúc em sớm vượt qua những ngày giông tố.

TẠI AI?

Tôi mới qua Mỹ được một tháng, thấy nhiều gia đình trong chỗ bà con thân quen lâm tình trạng đổ vỡ, hoặc công khai, hoặc ngấm ngầm bên trong. Dư luận phái các bà vợ thì đổ tại đàn ông, dư luận phái các ông chồng thì đổ tại đàn bà. Tôi rất thắc mắc, muốn hỏi ý kiến bà về vấn đề này.

Ô. Lâm Ng.

Mỗi trường hợp đổ vỡ có những nguyên do khác nhau. Một cách chung nhất, có thể gộp lời cáo buộc của đôi bên làm một: tại cả ông lẫn bà. Mầm mống đầu tiên của sự rạn nứt có lẽ do khả năng thích nghi quá so le giữa chồng và vợ trong môi trường mới, đưa đến thái độ ứng xử thiếu hài hòa trong cuộc sống chung. Tôi ví những cuộc hôn nhân cách đây một, hai hoặc ba thập niên ở Việt Nam giống như những con thuyền đóng để đi trong sông hoặc ven biển. Nay những con thuyền ấy bị xô đẩy ra đại dương mênh mông sóng dữ, nếu người trên thuyền không có thiện

chí bảo vệ, thuyền ắt phải đắm hoặc vỡ (thay vì cùng nhau chèo chống, người ta ngồi ỳ ra trách móc nhau)

Mặt khác, vai trò của luân lý, tập quán đi kèm với các ràng buộc xã hội, không còn áp lực trên quan hệ hôn nhân cùng một cường độ như ở Việt Nam nên khi rạn nứt xảy ra, không có keo để hàn gắn lại.

Sau cùng, với thời gian sinh sống ở đây, rồi ông cũng sẽ có cơ hội nhận thức thêm về vấn đề này.

Cám ơn lá thư của ông.

KHÔNG MUỐN LÀ NGƯỜI PHỤ TÌNH

Cháu theo cha mẹ đi đoàn tụ gia đình cách nay hai năm, để lại người yêu ở Việt Nam. Lúc từ giã nhau, vì quá yêu và vì muốn có một cam kết cụ thể, cháu hiến thân cho chàng. Việc này không ai hay biết ngoài hai đứa tụi cháu. Chàng có hứa sau khi cháu đi thì chàng sẽ tìm đường vượt biên. Quả thật chàng có liều ra đi nhiều lần nhưng không thoát, kể cả bị tù trước sau gần hết quãng thời gian hai năm xa nhau. Nay thì tình hình vượt biên quá gay go, nếu may mắn đến đảo được, việc đi định cư cũng rất khó. Cha chàng trước 75 là sĩ quan cảnh sát qua đời vì bệnh chứ không do công vụ hay cải tạo, chàng không thuộc diện có ưu tiên được giải quyết xuất cảnh. Vì vậy, cháu cảm thấy chờ đợi chàng thật tuyệt vọng nhưng cương quyết dứt tình thì cháu lại không nỡ, không muốn mình là kẻ phụ phàng. Năm nay cháu 24 tuổi rồi, cô khuyên cháu nên làm sao? Thí dụ cháu lấy chồng, chuyện quá

khứ có ảnh hưởng gì không?

Đinh Mỹ Hương

1. Sự chờ đợi chỉ tuyệt vọng khi cháu quyết định không chờ nữa.

2. Chia tay nhau là ít nhiều đã tình phụ nhau rồi (vì biệt ly nghìn trùng có khi cũng là vĩnh biệt)

3. Cháu lấy chồng, chuyện quá khứ không ảnh hưởng gì đâu nếu cháu không để nó ám ảnh cháu lâu dài.

HẠNH PHÚC LỨA ĐÔI

Lúc bố cháu còn sống, bố mẹ cháu rất xung khắc. Cả hai ít nói với nhau những điều tử tế. Khi giận quá, mẹ cháu thường dọa sẽ bỏ bố cháu cho ông biết thân. Mẹ cháu than thở "người gì ăn ở tệ, chết đi tôi không rỏ một giọt nước mắt". Vậy mà nay bố cháu thình lình qua đời vì bệnh tim, mẹ cháu sầu não ra mặt. Bà ăn ít, ngủ ít, cả đêm cứ loanh quanh đi tới đi lui trong nhà, trong bếp. Bà xuống cân, người hốc hác. Chỗ sở làm khuyên mẹ cháu đi bác sĩ tâm lý để nhờ họ giúp cho quân bình trở lại, nhưng mẹ cháu hẹn lần hẹn lữa mà không đi. Tuần nào mẹ cháu cũng lên thăm mộ hai lần. Tụi cháu đứa nào không thăm mộ ít nhất là một lần là bị mẹ cháu rầy la dữ lắm. Không những vậy, mẹ cháu còn đóng tiền mua lô đất trống bên cạnh ngôi mộ của bố cháu để dành cho bà nữa. Cháu thật sự không hiểu vì sao mẹ cháu có thái độ đau thương và ân

cần đối với bố hoàn toàn trái ngược với lúc ông còn sống như thế? Vấn đề làm cháu thắc mắc, lo sợ là "một người vợ trung trinh, nhẫn nại, có lòng trắc ẩn như mẹ cháu mà cũng không xây dựng được cuộc sống hạnh phúc cho mình thì những cô gái trẻ như cháu, kém xa mẹ về mọi thứ, làm sao đảm đương hạnh phúc lứa đôi?"

Mai Trang

1. Hạnh phúc lứa đôi là một công trình xây dựng lâu dài của những người trong cuộc nhưng trước hết, cũng cần có sự may mắn nữa. Do đó, đừng suy từ mẹ cháu ra cháu. Trong cuộc đời, mỗi người một phận, tùy thuộc vào nhân quả riêng và cách thế phản ứng riêng trước mọi va chạm hay thử thách trong hoàn cảnh của từng người.

2. Bây giờ bố cháu không còn nữa, mẹ cháu được tự do biểu lộ tâm tình của bà một cách chân thật nhất. Người vợ yêu đương đằm thắm, cả đêm đi loanh quanh trong nhà tiếc thương ngày tháng cũ hay hai lần một tuần, đem hoa lên mộ chồng, người vợ thủy chung muốn nhìn thấy hai tấm mộ chí nằm song song trên một sườn đồi nghĩa trang, người vợ ấy chính là hình ảnh lý tưởng trong tâm thức mẹ cháu. Những hạn chế do thực tế khiếm khuyết của đời sống đôi lứa với bố cháu đã ngăn cản bà thể hiện các khao khát đẹp đẽ của riêng bà. Nay sự ra đi về cõi khác của bố cháu đã hóa giải hết các hạn chế ấy, đã làm thăng hoa ký ức về ông, để lại mẹ cháu với nguyên vẹn giấc mơ tình cảm trong ước ao thầm kín

của bà. Nhìn từ bên ngoài, cháu tưởng chừng không hiểu được thái độ của mẹ. Nếu nhìn như cô, cháu sẽ biết rằng bây giờ là lúc mẹ được lựa chọn cách sống phù hợp với bà nhất. Ngày nay, thế hệ trẻ như cháu sẽ không đi tìm hạnh phúc bằng con đường vòng tiêu cực như vậy nữa, phải không?

NGƯỜI VỢ VÀ NGƯỜI NỘI TRỢ

Tôi thường thấy báo chí, sách vở khuyến khích các cô gái học tập, tu luyện để trở thành các bà hiền nội trợ đảm đang, tháo vác, nấu nướng giỏi, dọn dẹp nhà cửa sạch sẽ như những đấng janitors có môn bài. Dư luận coi đây là cái chìa khóa mở cửa miền hạnh phúc cho lứa đôi. Theo tôi, chuyện này hoàn toàn trật lất. Khả năng cao nhất của người vợ là khả năng làm người bạn tri kỷ của chồng. Thiếu gì các bà vợ không biết làm bếp, không bao giờ dọn dẹp nhà cửa, mà các ông chồng vẫn cưng quí họ như vàng? Càng cưng quí càng không cho vô bếp, càng không cho lau chùi dọn dẹp, càng chan chứa hạnh phúc, có đúng thế không?

Lê Văn Trọng

Đúng quá đi chớ! Càng đúng hơn nữa nếu chính ông chồng đảm đương thay hoặc có khả năng mướn người làm thay công việc của người janitor có môn bài đặng cho bạn tri kỷ khỏi bận lòng. Bếp núc lạnh tanh thì trẻ con ăn cái gì mà lớn? Nhà cửa bề bộn, dơ dáy, hôi hám, chả lẽ mùi hạnh phúc nó như vậy ư?

BÀ CÔ BÊN CHỒNG

Em không biết tại sao bên chồng em không ưa em. Mẹ chồng, chị em chồng luôn luôn tìm cách chê bai dèm pha em trước mặt chồng em. Họ chê em gầy, ngực lép, đi chân chữ bát v.v... Thực tế, nhiều bạn gái muốn có thân hình như em, nhịn ăn uống phát khùng mà không được. Hiện tại, chồng em rất thương và bênh vực em nhưng em sợ nếu bị tấn công riết, sẽ có một lúc anh ấy bị ảnh hưởng. Tệ hơn nữa, bên nhà chồng em thường tổ chức karaoke cho đông đảo bạn bè. Họ kêu chồng em qua, làm bộ nhờ chuyện gì rồi cố ý giới thiệu bạn gái cho ảnh. Em rất bực mình mà không biết phải làm sao?

Phương H.

Em thử cố khách quan rà soát lại một lần nữa xem có tìm ra cái nguyên nhân đầu tiên khiến em không được thiện cảm của nhà chồng hay không? Tựa như thầy thuốc chữa bệnh, không định rõ gốc bệnh thì không chữa khỏi. Dầu sao, "các bà cô" cư xử như em kể trong thư thì thật quá đáng. Em nên thẳng thắn, ngồi xuống với các bà các cô ấy, nói rõ sự bất bình chính đáng của em, yêu cầu họ tốp cái trò môi giới nhảm nhí đó lại. Cùng lắm, em đoạn giao với họ cũng là chuyện thường tình. Ngạn ngữ nước ngoài có nói "không ai có thể bắt tay với một cái nắm đấm".

Sau hết, nên vận động lẽ phải với chồng em vì chính anh ấy mới là yếu tố làm nên hạnh phúc hay nỗi đau khổ của em chứ không phải nhà chồng em.

Chúc kiên nhẫn và can đảm.

CẢ NỂ

Con trai tôi tốt nghiệp đại học, đẹp trai, tính đa cảm và cả nể. Sự tình cờ của số phận đem một cô gái thua kém nó về mọi phương diện, đặt vào đời nó. Ban đầu chỉ là quen biết sơ sài ở chỗ làm việc. Dần dần, cô gái chinh phục con tôi bằng hẹn hò, thể xác và thói quen. Cuối cùng cô tuyên bố có bầu. Vấp vào thực tế, con tôi mới giật mình hốt hoảng. Có lẽ không đủ mạnh mẽ để tự mình giải quyết mọi việc, con tôi mang cô gái về nhà, kể rõ sự tình và xin tôi cho cô gái phá thai. Là một Phật tử ăn trường trai từ khi nước mất, cơ nghiệp tan tành, tôi không thể nào chấp nhận lời đề nghị ấy được. Tôi muốn con tôi phải hợp thức hóa cô gái làm vợ để cứu đứa cháu nội trong bụng cô. Nếu như vậy, cuộc hôn nhân miễn cưỡng chắc là không đem lại hạnh phúc cho những người trong cuộc, không những thế, sợ là nó cũng không tồn tại được? Theo bà, tôi nên làm sao?

Bà Lâm

Bà nên nói chuyện với cô gái bằng nội dung lá thư bà viết cho Tâm Tình Bạn Đọc. Phân tích thiệt hơn, kêu gọi tinh thần trách nhiệm và đạo đức làm mẹ của cô. Tôi e ít có cô gái nào tự nguyện rút lui khỏi hôn nhân để nuôi con một mình. Nếu cô không chịu, bà không có cách nào bảo toàn đứa cháu nội khác hơn là

tiến hành hôn nhân cho họ. Đàng nào cũng lỡ, sớm hay muộn không làm thay đổi cái lỡ ấy bao nhiêu. Biết đâu khi đứa con ra đời, nó sẽ làm cho bố mẹ vì thương yêu nó, không muốn mất nó mà cả hai sẽ tiến đến gần nhau hơn?

HẠNH PHÚC CỦA CON GÁI

Con gái tôi vượt biên một mình năm 83. Qua tới đảo, trong thời gian chờ đợi giấy tờ đi định cư, nó gặp một cậu cùng hoàn cảnh ra đi một mình như nó, hai đứa yêu nhau rồi lấy nhau. Nay cả hai vợ chồng đã có hai mặt con, nhà cửa, công ăn việc làm đàng hoàng, khấm khá. Con rể tôi ăn ở rất tốt với bên nhà vợ. Nó vừa giúp vợ bảo lãnh gia đình qua, vừa chu cấp cuộc sống của cả nhà từ khi chúng tôi còn ở Việt Nam cho đến bây giờ. Mọi việc xem như êm xuôi, tốt đẹp, vậy mà thình lình con gái tôi bỗng nhờ luật sư lo cho nó li dị với chồng. Hỏi ra, nó nói hồi đó lấy chồng là vì sợ bơ vơ, vì không có sự lựa chọn nào khác. Nay nó gặp một anh kỹ sư Mỹ ở chỗ làm việc, anh này yêu nó và nó cũng yêu anh ta. Nó cảm thấy rất hạnh phúc với mối tình mới này, y như là bây giờ nó mới biết thế nào là sống cho ra sống vậy.

Làm cha mẹ, đã từng trải hết mọi sự nông nổi của lòng người, chúng tôi hết sức khuyên can con gái nhưng nó không nghe. Nó còn trả lời "nếu ba má coi người dưng (ý nói thằng rể) hơn con đẻ thì ba má cứ đi theo ảnh, con quyết không ở với ảnh nữa vì con không có hạnh phúc, sao con phải hãm mình

như một người già cỡ ba má sống ở Việt Nam cả mấy chục năm trước vậy? Ba má đừng cản con, con nói thiệt, không ai cản được con đâu!"

Từ lúc tuyên bố huỵch toẹt, nó ngang nhiên đi chơi với anh kia, không coi cha mẹ, chồng con ra gì cả. Tôi mắc cỡ với con rể, không biết nói sao với nó, không biết tính sao cho phải. La mắng con gái riết, nó xách gói đi luôn, cả tuần mới đáo qua thăm con một lần, mua đồ ăn, đồ chơi cho chúng nó búa sua để đền tội, không biết rằng tội của nó chỉ đem câu sấu họa may mới trả được một phần.

Xin bà góp ý dùm, tôi phải làm sao để đem con tôi về đường ngay nẻo thẳng?

Bà Hằng

Có những trường hợp câu hỏi không có lời giải đáp, như câu hỏi nêu trong lá thư của bà.

Có lẽ sự thật cũng có đôi chút như cô ấy nói. Vừa lớn lên, cha mẹ gởi đi vượt biên. Đến một nơi xa lạ, bơ vơ, sợ hãi, có cơ hội là lấy ngay một người để nương tựa. Người chồng này ăn ở nhân hậu, đem lại cho vợ con một cuộc sống "xem như êm xuôi, tốt đẹp" nhưng biết đâu sự bình yên không cần cho cô ấy bằng ngọn lửa đam mê của những phong thái sống mới mẻ nơi xứ người? Tiếc là tâm hồn bình yên của những người thân yêu sống bên cô đã không cảm nhận được các tín hiệu sớm sủa báo trước cơn bão dữ âm ỉ chuẩn bị trong lòng cô. Nay sự thể đã xảy ra đến thế, tất cả điều gì bà có thể làm được chỉ là tìm cách giảm thiểu các hậu quả

tiêu cực của cơn bão ấy. Tôi không thấy bà đề cập tới thái độ của cậu rể. Chính cậu là người sẽ phải kết thúc câu chuyện chứ không phải bà. Nếu cho đến giờ phút này mà cậu vẫn nhẫn nại yên lặng, vẫn để cho cuộc sống "xem như êm xuôi" thì tôi chắc rằng cậu ấy chỉ có một mong mỏi duy nhất là giữ cho bằng được gia đình nguyên vẹn dù với bất kỳ giá nào. Riêng phần ái nữ, không còn cách gì khác hơn là để cô học lấy bài học về kinh nghiệm sống ở đời. Nếu quả thật cô thích hợp với phong cách yêu đương hay xử sự của người Mỹ, cô có quyền đi tìm hạnh phúc theo nhu cầu riêng miễn rằng cô lãnh trách nhiệm một cách đường hoàng về quyết định hay sự chọn lựa của mình (kể cả trong trường hợp cô biết mình sai lầm). Nhiều người té xuống đáy vực rồi mới tỉnh ngộ, mới tập trung nỗ lực để leo lên. Hãy chờ đến lúc ấy để đưa cho họ một cánh tay.

Trong khi chờ đợi, đôi cánh tay muốn cứu vớt của ông bà hãy săn sóc chu đáo các cháu ngoại và an ủi bố chúng nó. Trường hợp này, nhiều người con rể biết đánh giá đúng và biết ơn sự hỗ trợ của cha mẹ vợ chứ không giận cá chém thớt hay oán trách vu vơ.

Ước mong sau cơn mưa trời lại sáng.

NHAN SẮC

Cô ta là một phụ nữ có nghề nghiệp chuyên môn cao, kiếm nhiều tiền, duy nhược điểm là không có nhan sắc. Cô rất yêu con trai tôi, có thể nói quá say mê. Giá như các bà mẹ khác, tôi sẽ vơ vào để đời con tôi có thể nhàn nhã đôi phần (cô có nhà cửa, xe cộ, vốn liếng)

Tuy nhiên, vì biết con trai mình không bao giờ có thể yêu cô chân thực và lấy cô làm vợ nên tôi xót xa, muốn tỏ cho cô biết để cô thôi đi hầu tránh đau khổ về sau, nhưng tôi lại ngại, sợ cô hiểu lầm là chính tôi muốn phá. Mong chị góp ý cho.

Phượng Lan

Đau khổ về sau hay đau khổ bây giờ thì vẫn là đau khổ, đổi cái này lấy cái kia đâu có khá hơn (lại còn sợ mang tiếng nữa!). Vậy cứ kệ họ với nhau, biết đâu

1. Là duyên số (mà nên)
2. Lộng giả thành chân (bà có mong vậy không hay lại cũng chỉ muốn con dâu đẹp?)
3. Cô sẽ tự mình tìm được lối ra một cách ổn thỏa.

YÊU HAY KHÔNG YÊU?

Cháu 20 tuổi, đang học đại học. Lúc còn ở lớp 11, cháu yêu một bạn cùng lớp, cùng tuổi, người Mỹ gốc Đức. Mối tình trẻ con lúc đầu của tụi cháu ngày càng lớn lên với thời gian, càng sâu đậm hơn mặc dầu cháu luôn luôn bị bạn bè đồng hương trêu ghẹo và nhạo báng vì mối liên hệ tình cảm Mỹ-Việt này. Họ thường nói thẳng mặt cháu "bộ hết người cặp rồi sao cặp thằng Mỹ." Đối với cháu, người Mỹ đâu có gì xấu? Họ cũng có khối óc, trái tim, để suy nghĩ và rung động, như bất cứ một giống dân nào khác, cháu yêu người Mỹ đâu phải là một cái tội? Vì vậy, tuy lúc đầu cháu hơi khó chịu nhưng về sau cháu không ke nữa. Hai đứa

tụi cháu yêu nhau rất chân thật và tha thiết. Ảnh chiều chuộng cháu hết mực, chẳng mấy khi tụi cháu gây gổ nhau. Thế rồi việc gì phải đến đã đến, sau cùng thì cháu trao thân cho người tình. Mặc dầu là người ngoại quốc, ảnh đối với cháu nâng niu và gượng nhẹ, không như bạn bè V.N hoặc phim ảnh mô tả một cách thô bạo và điên rồ. Kể từ lúc có sex với nhau, ảnh càng yêu thương, nuông chiều cháu hơn nữa nhưng ở cháu có một cảm xúc rất kỳ cục mà cháu không thể giải thích với mình được: khi ở gần, cháu thấy cháu yêu anh kinh khủng. Thế nhưng nếu một hay hai ngày không nhìn thấy nhau thì cháu lại muốn xa anh ấy luôn. Như vậy, theo cô cháu đã yêu thật hay giả? Hiện nay, cả hai đứa còn phải đi học nên tụi cháu không thể kết hôn ngay được mặc dầu ảnh luôn đề nghị giải pháp vừa đi làm vừa đi học. Cháu sợ lấy nhau trong hoàn cảnh chật vật như thế sẽ có hại cho tương lai của cả hai đứa nên không muốn. Vấn đề là cứ tiệp tục như hiện nay (có sex mà không kết hôn) thì cháu lo sợ, phân vân và mặc cảm quá, khiến cháu khổ tâm vô cùng. Cháu có một lô câu hỏi sau đây:

1. Người con gái không tự chủ, không gìn giữ phẩm hạnh cho đến ngày cưới thì xấu xa lắm, phải không? Nếu yêu nhau chân thực thì sao? (Đôi khi cháu hổ thẹn với cái ý nghĩ cháu là người tồi tệ)

2. Những người trẻ bây giờ họ cư xử thế nào với nhau trong tình yêu? Giống hay khác cháu?

3. Từ nay về sau, cháu phải làm sao?

Liz Chi

Tất cả những khó khăn tâm lý hiện nay cháu đang trải qua là do một việc: cháu đã hành động hoàn toàn do cảm tính thay vì suy nghĩ, quyết định và trách nhiệm về sự chọn lựa của mình.

Trong xã hội Việt Nam trước đây, yêu nhau (dù là yêu rất tha thiết và chân thực) chưa đủ là lý do đưa đến việc ăn nằm trước khi kết hôn. Lễ giáo, phong tục, tập quán ngăn cấm nên người con trai thường có tâm lý ngán ngại sau khi chiếm đoạt thể xác người tình. Thay vì nhìn thấy trong hành động trao thân của cô gái tình yêu và lòng tin cậy thì người con gái bị đánh giá là dễ dãi, hư hỏng. Ngày nay, sống ở nước Mỹ, những người trẻ yêu nhau có nhiều tự do hơn. Họ có thể làm điều gì họ muốn và họ tự giải quyết hậu quả do hành động ấy gây ra. Ví dụ: có sex với người yêu rồi, họ biết phải làm gì tiếp theo chứ không bối rối, rớt nước mắt vì sợ hãi hoặc hổ thẹn như cháu. Nói theo luân lý mới ở đây, cháu đáng bị đánh đòn không phải vì đã trao thân cho người cháu yêu mà chính vì cháu chưa đủ khôn lớn để làm như thế. Nhiều người cho rằng quan niệm về sex một cách nghiêm trọng quá là thủ cựu, thậm chí là lạc hậu. Thật ra, ý niệm "văn minh" cao nhất chính là sự làm chủ bản thân và hoàn cảnh đang áp đảo mình, không phải sự theo đuôi. Còn như quan niệm sex cho vui là tùy ý thức, sự đánh giá bản thân hoặc nhu cầu riêng của mỗi người, không ai so sánh với ai được.

Trở lại trường hợp cháu. Vì cháu đã đi một đoạn đường với người cháu yêu như thế, nay bỗng nhiên rút lui tức là hai đứa phải xa hẳn nhau, vậy cháu có xa được

không? Nếu không xa được, đành là phải tính tới việc cưới xin như anh ấy đề nghị để giải quyết nỗi lo sợ và mặc cảm "tồi tệ" trong đáy lòng cháu. Thêm trách nhiệm, một là tụi cháu trưởng thành sớm hơn, mau hơn; hai là nhận thức được rõ khả năng thực sự của mình và sẽ có giải pháp hợp lý cho cả đôi.

Sau hết, về câu hỏi "gần thì thương, xa thì muốn thôi" của cháu, cô nghĩ tâm lý mâu thuẫn này là do mặc cảm bị phiền lụy, khiến cháu nửa yêu nửa thầm oán giận người tình mà thôi, không liên quan gì tới thật hay giả cả!

Chúc cháu sớm tìm được con đường tươi sáng hướng về tương lai.

Thương

ĐA ĐOAN

Anh tôi năm nay 61 tuổi, gia đình con cái đề huề, chị dâu tôi đảm đang, hiền thục. Mới vài ba tháng nay, anh đâm mê một cô gái mới 28 tuổi vừa ở Việt Nam qua. Anh lén lút cho cô tiền nong, bảo bọc một phần sự sống của gia đình cô. Lương không đủ, anh hỏi vay mượn tôi nhiều lần và hứa sẽ trả sau bằng bổng lộc kiếm ngoài. Bị tôi ngờ vực chất vấn, anh thú thật mọi điều, nói là quá yêu cô kia, không thể xa cô ta được. Nhà tôi ở cùng khu, có hôm tôi đi công việc về muộn, thấy anh ôm cái điện thoại công cọng ở đầu đường nói cả tiếng đồng hồ trong đêm tối. Tôi ra kêu mãi anh mới buông máy chịu về.

Tôi rất thương và thông cảm hoàn cảnh một người đàn ông tuy không còn trẻ tuổi song thể lực tráng kiện, tâm sự đa đoan, mặc dầu gia cảnh yên vui nhưng sống giữa vợ con mà thiếu người đồng tâm, đồng cảm, nhiều lúc chắc cũng cô đơn. Thế nhưng chuyện anh tôi dan díu với một cô còn ít tuổi hơn con gái anh thì không thể được. Theo tôi nghĩ, cô này mới từ Việt Nam qua, còn bỡ ngỡ, còn cần nơi nương tựa lúc đầu nên cô ấy mới chịu ông già. Mai kia mốt nọ đủ lông đủ cánh, con chim non sẽ bay lên những cành cao, chừng đó anh tôi ôm gốc cây mà khóc à? Chị có cách gì xin mách dùm để tôi giúp ông anh tôi tỉnh mộng kẻo lỡ chuyện đổ bể ra thì tai họa khó lường.

Bà T.

Vẫn biết trên cõi đời này có nhiều cuộc tình rất diễm lệ, những mối kỳ duyên sống một ngày sẽ nhớ trọn một đời, nhưng tôi đồng ý với bà là cuộc nhân duyên 28 tuổi của ông anh thì rất không nên. Bà đã sáng suốt nhìn thấu nguyên do đưa đến chỗ hai người dan díu nhau, vậy, muốn giải vây ông anh, bà chỉ cần giúp cô gái giải quyết thật nhanh các khó khăn hiện nay cô ấy đang phải đương đầu. Bà nên đến gặp riêng cô, cắt nghĩa cho cô hiểu rằng mối tình với một ông già 61 tuổi đang có vợ con không đem lại một tương lai sáng sủa nào ở miền đất chỉ ưu ái người trẻ này. Bà tìm hiểu khả năng có sẵn của cô, hướng dẫn cô xin việc làm, tóm lại, đem cho cô "sự nương

tựa lúc đầu" (như bà viết). Nếu bà thay thế được ông anh trong vai trò cứu trợ ấy, nhiều phần trăm cô ấy sẽ cho ông nghỉ việc sớm. Bà nghĩ sao?

TÌNH LẺ

Tôi từng trải qua kinh nghiệm yêu một người đàn ông có vợ trong năm năm. Ngày đó, cha mẹ, chị em, bạn bè, không ai ngăn cản được tôi, không ai khuyên can được tôi. Tôi và chàng gặp nhau trong một buổi hội họp công việc. Mặc dầu thấy chàng đeo nhẫn cưới trên tay, mặc dầu lúc đầu tôi không có ý nghĩ gì về việc ngoại tình với chàng, vậy mà sau cuộc họp, chàng rủ đi ăn tối rồi đi nhảy là tôi đi ngay. Hết họp, chàng trở về nhà, cách nơi tôi ở chừng bốn tiếng đồng hồ lái xe. Chàng điện thoại liên miên cho tôi, có khi cuối tuần vù lên chỗ tôi ở để cùng đi chơi. Chàng nói sẽ li dị vợ. Số lần nói câu này và số lần khất khứa bằng nhau, từ lúc con chàng mới lên 4 cho đến lúc nó lên 10, từ lúc gia đình chàng ở trong căn nhà trị giá 250.000 đô la cho tới lúc căn nhà ấy đổi qua căn nhà trên đồi cao trị giá nửa triệu đô la. Nước lạnh cứ liên tục dội xuống đầu tôi nhưng tôi vẫn cứ là người trong mộng u mê và ê chề. Mãi cho đến một hôm tôi tình cờ nhìn thấy vợ chàng trong chiếc áo đầm rộng. Tôi sực nhớ tới những vỉ thuốc ngừa thai mầu hồng cam trong ví tay và tôi hiểu ra...

Bây giờ thì tôi đã lập gia đình, đã hai lần mặc áo đầm rộng như vợ chàng nhưng vết thương vẫn

hằn sâu trong đáy lòng tôi, vô lý và đắt giá như những tấm bill của công ty điện thoại viễn liên tám năm về trước. Vậy mà nay bạn thân nhất của tôi lại đâm đầu vào yêu một người có vợ. Khuyên nó, nó trả lời "mày khác, tao khác". Tôi cũng từng trả lời những người khuyên tôi trước đây như thế. Sự thật là không có trường hợp nào khác cả trừ phi nó khác ngay từ đầu (nghĩa là chàng li dị ngay chứ không hứa hẹn).

Ngày nay ngồi nghĩ lại, tôi thấy sự khôi hài cay đắng nhất, sự mâu thuẫn kỳ cục nhất là tuy đau khổ dễ sợ, tôi đã không hề làm điều gì nhằm phá hoại cuộc hôn nhân của chàng. Rút kinh nghiệm chuyện cũ, tôi thấy mình dại, bị lợi dụng. Vì vậy tôi muốn khuyên bạn tôi nếu thật sự yêu người đàn ông kia, nó phải dành lấy hạnh phúc cho nó, đừng vui lòng chờ đợi như một con cừu trong trắng mà hãy đặt người đàn ông vào cái thế không chọn lựa không được. Cho nó rõ trắng đen. Cho không còn nơi ẩn nấp nào cho sự dối trá và bản năng lừa lọc thấp hèn của cả hai người. Nếu không làm được thế, không đối diện được sự thực thì tốt hơn hãy rút lui đi. Bà nghĩ có nên không?

Huỳnh Tiên

Mỗi người có một cách đối diện sự thực khác nhau. Đối với phụ nữ Việt Nam, dường như đa số thường chấp nhận sự thiệt thòi về phần mình bất luận trong cương vị người vợ hay người tình. Đi tìm một

chỗ ẩn nấp hoặc để dấu sự dối trá, bản năng thấp hèn hoặc để che đậy vết thương, cách nào thì cũng tội nghiệp cho con người cả. Chỉ tiếc một điều: tình yêu chân thật tự nó là vẻ đẹp nên nó chống lại các hình thái biểu lộ thô bạo. Người đàn bà vốn thường chân thật nên họ là kẻ thua thiệt trong các cuộc tình tam giác. Họ sợ làm tổn thương người họ yêu nên thường xòe cánh ra để bảo vệ sự an toàn của người này (điều mà Q. Tiên gọi là sự khôi hài cay đắng nhất hay sự mâu thuẫn kỳ cục nhất). Nhiều người tình chấp nhận trả giá cái hạnh phúc cấm đoán, hiếm hoi của họ bằng sự thua thiệt ấy tuy rằng chung chung, các cuộc tình ngoại hôn thường có một thời gian để chín và rụng đi. Trong mọi trường hợp, "làm tan hoang" để dành phần hơn về mình không phải là một thái độ tích cực vì chẳng có bông hoa nào nở trên sự tan hoang cả.

Trở lại với người bạn Q. Tiên, hãy nói với cô ấy rằng "tình yêu và lạm dụng là hai điều không đi đôi. Giữ lấy tình yêu nhưng đừng chấp nhận lạm dụng. Nếu không phân biệt được thì cố tránh vùng sương mù để khỏi hối tiếc về sau"

BỒ CỦA BẠN

Trong cuộc đi chơi cuối tuần vừa qua, bồ của bạn cháu nói với cháu rằng cô ấy thích cháu chứ không thích bạn cháu. Cô đưa số điện thoại của cô cho cháu và hẹn cháu gọi. Lúc đầu cháu hơi xốc vì thấy cô cư xử không đẹp với bạn mình nên trong lòng khó chịu. Thật ra, cô ấy là một thiếu nữ có

nhiều ưu điểm: xinh xắn, ăn mặc đẹp, nói chuyện duyên dáng. Nếu cháu gặp cô trước khi cô là bồ của bạn cháu chắc cháu cũng theo đuổi.

Sau cuộc đi chơi, cháu cố quên chuyện đã xảy ra, vứt số điện thoại của cô vào thùng rác tuy có lúc nhớ đến điều cô nói, cháu cảm thấy lâng lâng tự hào. Thế mà chẳng biết cô hỏi ai trong số bạn chung rồi lấy được số phone của cháu. Một buổi tối cô bất ngờ gọi đến, mời cháu tới nhà cô chơi. Cháu trả lời không, giải thích với cô rằng vì cô là bồ của bạn cháu nên cháu không thể có gì với cô được. Cô khóc quá trời, nói với cháu cô chỉ là bạn của bạn cháu thôi, cô không có bổn phận phải thủ tiết như một người vợ, cô vẫn có hoàn toàn tự do của riêng cô để chọn, yêu và lấy bất cứ người nào cô thích. Phần mủi lòng, phần muốn chấm dứt sự phân giải lằng nhằng qua điện thoại nên cháu nhận lời chiều hôm sau đến nhà cô. Sự thật, giữa cô và cháu, chỉ có một cản trở duy nhất là bạn cháu mà thôi. Vậy cháu có mấy thắc mắc dưới đây, xin bác giải đáp cho cháu:

1. *Nếu cháu dính với cô ấy, cháu có lỗi với bạn cháu không? Cháu phải nói sao với nó hay là phải chấp nhận sứt mẻ? (cháu không muốn thế)*
2. *Cô ấy có vẻ dễ dàng thay đổi quá. Cháu cặp với cô, khi cô gặp người hơn cháu, cô sẽ lại đối xử nhẫn tâm với cháu, làm mất mặt cháu như cô đã từng với bạn cháu, phải không?*

Tạ T. Bảo

1. Về mặt đạo đức, bác ít thủ cựu, ít tin theo các giáo điều thiếu tính nhân bản. Vấn đề là "cô ấy có xứng đáng để cháu chấp nhận vượt qua tất cả các khó khăn tâm lý (có khi rất lâu dài) mà cháu nêu ra trong câu hỏi số 1 hay không?" Câu này cháu phải tự vấn rồi trả lời lấy, bác không làm dùm được.
2. Bác thường ít kết tội người khác dựa vào suy đoán từ một hành động người ấy đã làm (có khi họ không làm một lần thứ hai) nhưng một khi sự việc đã xảy ra như cháu thấy, thái độ khôn ngoan nhất sẽ là "nên chuẩn bị tinh thần cho một tình huống tương tự".
3. Trong thư cháu, cháu chỉ dùng những từ "dính, cặp..." vậy, câu hỏi là một liên hệ khởi đầu như thì có đáng để cháu gánh chịu các khó khăn tâm lý nêu trong câu hỏi số 1 hay không?

Sau hết, bác nhắc cháu rằng "muốn chấm dứt sự lằng nhằng qua điện thoại mà lại đến nhà cô ấy (dù với bất cứ lý do gì) thì sẽ chỉ là làm cho lằng nhằng thêm đó thôi."

CHỊ CẢ

Chồng tôi bản tính bay bướm. Ở chỗ đông phụ nữ, ông thường ỡm ờ tán tỉnh lăng nhăng. Có bà có cô không chịu nhưng cũng có bà có cô chịu. Ở xứ này, chịu nhau rồi là họ tới luôn, coi ngoại cảnh và dư luận như không vậy. Đối với những cô trẻ, tôi luôn luôn đóng vai bà chị cả vì xem ra họ đối xử với tôi theo cung cách ấy. Một vài cô bạo

phổi, thỉnh thoảng họ trang điểm thật đẹp rồi thình lình xuất hiện tại nhà tôi vào giờ chót và tỉnh bơ nói "chị cho em mượn anh Hai một buổi tối để đi đàng này lo chút công chuyện." Mặc dầu cổ họng đắng như nuốt mật, tôi vẫn phải bóp bụng cười cười trả lời rất lịch sự "vâng vâng, anh em cô cứ việc đi". Thật ra, tôi rủa thầm trong lòng "đàn bà con gái lăng loàn. Đi công chuyện gì nửa đêm, lại chỉ dancing với motel thôi". Quả nhiên lúc ông ấy bò về, người sặc sụa nước hoa và thuốc lá. Tôi để sẵn chăn gối ngoài phòng khách, ông lăn khoèo ra ngủ, không thắc mắc, năn nỉ bao giờ. Sáng hôm sau, ổng thức dậy, tắm táp, cạo râu, ăn sáng tỉnh queo, đấu hót với vợ như không có gì xảy ra tối hôm qua cả. Có bữa tôi làm dữ. Ổng chối bai bải, đổ thừa là tại tôi đồng ý, thề sống thề chết là sẽ không đi với ai nữa nếu tôi không vui lòng. Tôi nói với ông "tôi không bao giờ vui lòng cả, đừng giả mù sa mưa, lợi dụng tình thế mà ép tôi quá" thì ông lại xuống nước dỗ dành "vì anh quen biết nhiều nên mấy cô, mấy bà nhờ việc này, việc nọ. Giúp người để phước cho con chớ anh không có bụng dạ nào đâu, anh chỉ yêu em và các con thôi."

Nói thật với chị, lúc đầu nghe ổng năn nỉ, tôi cũng xiêu lòng bỏ qua. Về sau, lòng tôi chai đi, ổng càng nói tôi càng chán. Bà con, chị em, bạn bè xúi tôi bỏ ổng đi, cho ổng biết thân. Hiềm vì tôi thương đàn con quá, không muốn chúng mồ côi cha. Thêm nữa, ổng rất có tài, đẹp trai, kiếm

nhiều tiền. Bỏ ổng ở tuổi 42 của tôi, sợ rằng tôi không tìm được ai bằng.

Thủy Tiên

1. 42 tuổi rồi thì đừng nghe ai xúi nữa, người ta cười cho, nên quyết định lấy việc đời mình.

2. Xem ra các yếu tố bà cần ở một người đàn ông (và kể ra trong thư vấn kế), phu quân có đủ cả. Vậy người vợ biết điều, sẵn lòng đóng vai bà chị cả đối với các cô trẻ hay mượn tạm ông xã đi công chuyện, đừng phàn nàn nữa mới phải. Bỏ chăn gối ở phòng khách thì được nhưng chớ bữa nào buồn buồn đem bỏ ngoài cửa là mất tiêu luôn đó (bà cũng khôn rồi, tôi chỉ nhắc thêm)

3. Con đường công quả đã được nửa chặng. Nhắm căn nghiệp đủ thì đi tới luôn, không đủ thì về tục đi, sống thấp thấp như chúng sinh thôi, xem đời có vui hơn không?

NHAN SẮC

Ai cũng nói con gái phải đẹp thì mới dễ thành công trong đời. Cháu bị ám ảnh vì cái quảng cáo thẩm mỹ viện trên truyền hình của cô Kiều Chinh, phát tới phát lui hàng tuần. Năm nay cháu 20 tuổi, có thân hình khá cân đối nhưng mặt cháu không đẹp (mũi, mắt, miệng v.v...). Vì tự biết mình như vậy nên cháu rất mặc cảm, không kết thân với ai được. Cháu học giỏi (đang tự lập ở đại học), bạn gái nói tại cháu xấu, không có đứa con trai nào thèm date nên chỉ có

học thôi, sao không giỏi? Tụi nó cười ngạo sau lưng cháu rằng "ráng kiếm cái bằng cho ngon, mai mốt làm của hồi môn". Quả thật bạn trai chỉ đối xử nhã nhặn với cháu, không có ai có ý gì riêng tư cả, cháu chưa từng được một người nào ngỏ lời mời cháu đi bất cứ đâu. Nay cháu hỏi cô là cháu muốn đi giải phẫu thẩm mỹ để sửa các khuyết điểm trên mặt mình, có nên không? Hiện cháu còn đi học, chưa có nhiều tiền, muốn sửa sắc đẹp cháu phải vay nợ (student loan). Cháu chỉ sợ tiền mất tật mang, đôi khi còn nguy hiểm nữa. Theo cô, con gái có nhất thiết phải đẹp thì mới được con trai để ý và yêu hay không?

Lana Phạm

Kể ra con gái trời cho đẹp cũng thích thật vì vẻ đẹp dễ bắt mắt, dễ làm mê đắm lòng người (tựa như nhà đẹp, xe đẹp, nữ trang đẹp v.v...). Khác với đồ vật chỉ cần cái vỏ ngoài, con người còn có vẻ đẹp nội tâm nữa: trí thông minh (đem lại nết duyên dáng) lòng mẫn cảm (đưa đến cảm thông và rung động) khả năng trí tuệ (làm nên sức mạnh của bản thân) v.v... Mặt khác, nhan sắc thì phai tàn (với thời gian) trở nên nhàm chán (bằng chiếm hữu) trong khi vẻ đẹp nội tâm càng mài dũa trong cuộc sống, càng rực rỡ.

Điều quan trọng đối với cháu lúc này là lòng tự tin giúp cháu ngẩng cao đầu, tự biết mình là ai thay vì nhìn thấy mình qua những lời phẩm bình ác ý của bè bạn. Do đó, nếu cần để hỗ trợ lòng tự tin ấy, cháu có thể nhờ đến khoa giải phẫu thẩm mỹ đôi chút. Cháu nên hỏi

han, tìm hiểu về giá cả và phẩm chất công việc của các phòng mạch bác sĩ chuyên sửa sắc đẹp để lựa chọn nơi tốt nhất. Đừng kỳ vọng hoặc đặt những tiêu chuẩn quá cao. Cô thấy nhiều nơi quảng cáo là họ có máy phác họa mô hình khách hàng sau khi sửa, cháu có thể tham khảo trước.

Cháu mới có 20 tuổi, đâu có ngại gì một cơ hội chưa tới? Nên biết chắc rằng khoa giải phẫu thẩm mỹ có thể làm thay đổi khuôn mặt cháu trong gương soi nhưng không thay đổi được giá trị thực sự của các thân chủ đâu!

NỮ QUYỀN

Tôi đọc thấy trên báo chí nhiều bài do chị em bạn gái viết về nữ quyền. Gần đây nhất, có bài cổ võ người đàn bà chớ nên để bị phỉnh phờ hoặc ru ngủ bởi các mỹ từ dối trá của phe đàn ông nhân danh nền luân lý trọng nam khinh nữ từ cái xã hội Việt Nam phong kiến, cổ hủ, đã chết ngỏm từ khuya, hòng trói buộc phụ nữ vào nồi niêu, soong chảo, giẻ lau nhà, tã lót trẻ con v.v...

Tôi có thắc mắc muốn hỏi: nữ quyền có bao gồm quyền lựa chọn làm một người đàn bà đi tìm hạnh phúc theo cách riêng của mình hay không? Lau rửa cái phòng tắm cho sạch (để mát mắt mình trước hết), nấu một nồi bún bò (để thưởng thức sự ngon lành nơi những cái miệng xì xụp của tụi con) thì có liên quan gì đến vấn đề mỹ từ của phe đàn ông? Tôi luôn luôn được tự do đi happy hour với

bạn cùng sở nhưng tôi lại khoái đi về nhà để xào chảo rau muống ăn bữa cơm tối với cả nhà. Như vậy, tôi không biết hưởng nữ quyền hay sao? Hay là tôi không nên tiếp tục như thế nữa?

Mai

Nữ quyền nằm trong cái tự do được chọn lựa giữa đi happy hour với bạn bè hay đi về nhà xào chảo rau muống. Theo thiển ý, sự hô hào nữ quyền trên báo chí nhằm hướng người phụ nữ vào cái ý niệm tự do ấy chứ không chủ trương họ tung hê hết mọi thứ.

Tương tự các quyền khác, nữ quyền cũng trải qua một quá trình tranh đấu cam go, bắt đầu bằng tranh đấu để xây dựng nơi bản thân mình những giá trị mới song song với nỗ lực nâng mình lên. Không làm được việc này, người đàn bà sẽ tả tơi vì sức nặng của những đòi hỏi ngoài tầm tay, sẽ thất vọng vì cái ảo tưởng về nữ quyền nhìn thấy nơi người khác. Nói tóm lại, không có con đường tắt và chuyện bắt chước. Trường hợp bà thì thế nào?

CHUYỆN ẤY

Em có một con bạn thân từ hồi học trung học. Ra trường, nó lên đại học được ít lâu thì bỏ ngang, đi làm, rồi lấy chồng. Tụi em vẫn giữ liên lạc khá chặt chẽ. Riêng phần em hiện nay còn đi học và còn độc thân. Cách đây ít lâu, vợ chồng bạn em tan rã. Nó điện thoại thường xuyên cho em nhưng hai đứa ít

gặp nhau vì giờ giấc công việc không thuận tiện. Một cách chung chung, nó có vẻ ok. Hỏi vì sao hai đứa thôi nhau, nó trả lời tại thằng chồng nó uống rượu nhiều quá.

Một hôm nó thình lình điện thoại kêu em đi ăn tối với nó. Em nghe giọng nó nói có gì gấp gáp khác thường nhưng không đoán được là chuyện gì. Đến lúc hai đứa ngồi với nhau trong quán ăn, nó mới ngập ngừng rào đón một lúc rồi thổ lộ với em, nó là lesbian. Nó nói "tao không muốn mày biết chuyện riêng tư này của tao vì tao sợ mất mày, nhưng nếu tao dấu thì tao lại cảm thấy có tội vì đã không thành thật với mày. Bây giờ mày biết rồi, mày có còn muốn làm bạn với tao không?" Em hỡi ơi, ngạc nhiên và sợ hãi quá sức. Em sực nhớ có một lần nó nhìn em rồi nói " mày có hai cái tai xinh lắm" (lúc đó em chỉ cười và bỏ qua). Không muốn tin cái sự thật đau lòng chính mình vừa nghe nên em cố vớt vát "nhưng mày lấy chồng rất bình thường kia mà?" Bạn em buồn rầu trả lời "tao đã hết sức cố gắng mà không được. Nếu thằng chồng tao không uống rượu, tao cũng phải bỏ nó".

Chị ơi, em thương bạn em lắm nhưng bây giờ nó làm em cảm thấy khó chịu và bối rối mỗi lúc ở gần nó. Theo chị, em có thể làm gì để đem bạn em trở lại cuộc sống bình thường của mọi người con gái khác? Em phải cư xử thế nào cho phải lẽ để vừa giữ được tình bạn, vừa tránh khỏi những việc đáng tiếc không nên để xảy ra? Bề ngoài, bạn em trông rất xinh xắn tuy khổ người cao lớn hơn trung bình một chút.

Deneve K.

Có lẽ cuộc hôn nhân thất bại vừa qua của bạn em đã là sức nặng cuối cùng làm nghiêng hẳn cán cân đời sống về cái phía, mà trước đó, có lúc bạn em nghi ngờ song chưa đủ xác tín để sắp mình vào. Nay sự việc đã ở một ngã rẽ, tất cả điều gì em có thể làm được (và nên làm) là duy trì tình bạn ở chừng mực như cũ (để tránh gây tổn thương thêm cho bạn vì mặc cảm không được hiểu, bị coi khinh, bị hất hủi và xa lánh) những việc khác, để bạn em tự thu xếp. Biết đâu sau một thời gian thử thách, cô ấy lại thấy là chuyện ấy cũng không thể được?"

VẾT RẠN

Tôi và một người đàn ông đang có vợ con yêu nhau đã gần 6 năm nay. Chúng tôi giữ bí mật tuyệt đối mối liên hệ này, không một ai hay biết, để tránh chuyện phiền nhiễu cho chàng. Nay chàng lâm bệnh nặng, phải điều trị ở nhà thương không biết bao lâu và không biết có qua khỏi hiểm nguy hay không nên tôi muốn vào thăm để đem thêm nghị lực cho chàng. Tôi sợ việc này lộ liễu (mà không thăm thì tôi đau khổ quá, có lẽ cả chàng nữa) Tôi nghĩ dòng đời đã đến ngã rẽ này, còn gì nữa mà phải giữ gìn? Xin chị góp ý dùm.

Hoàng

Nếu ở ngã rẽ này không còn gì để phải giữ gìn nữa thì cũng không còn gì để phải làm tan hoang ra. Yêu một người đàn ông có gia đình không tính

chuyện bỏ vợ con họ là chấp nhận từ đầu cuộc chia ly ở ngay điểm hẹn. Chả lẽ trong 6 năm dài yêu chàng bằng mối tình bảo mật tối đa mà chị lại không từng trải qua kinh nghiệm chia ly? Nếu đã không từng cảm thấy như thế thì chia ly, tự nó, cũng chẳng có ý nghĩa hay tác dụng gì với chị nữa (vì sự hóa thân trong tình yêu đã thập phần hoàn hảo), phải không? Sao còn vướng bận?

Tuy nhiên nếu nhân gian vẫn còn có chỗ đau khổ, chị có thể nhờ khéo một người bạn chung đến thăm chàng. Như vậy có nghĩa là chấp nhận trái tim á thánh trong trẻo của chị từ nay có một vết rạn. Tùy chị lựa chọn.

Thân mến

ĐEN ĐỦI

Tôi đi làm, bị đồng nghiệp trù dập quá cỡ. Tự xét mình, tôi thấy tôi không làm điều gì hại ai, không nói xấu ai sau lưng, không kiêu căng, phần hành mình luôn chu toàn, vậy chị có biết nguyên nhân vì sao tôi lại đen đủi đến thế không?

Hồng Đen

Nếu đã nói là "đen đủi" thì chắc là tin số rồi! Biết chừng đâu mắc nợ người ta kiếp trước, kiếp này phải trả nghiệp? Sau nữa, xét mình có công tâm không hay là cứ lấy chỗ hay mà bỏ quên chỗ dở? Cuối cùng, "phần hành mình luôn chu toàn" đôi khi cũng là cái tội đối với đồng nghiệp vì người ta không có chỗ chê thì người ta bực bội lắm, hiểu không?

BỪA BÃI

Ở chỗ bạn bè họp mặt đông đủ, người yêu cháu thường tự do phê bình các bà, các cô khác (người qua đường hay người vắng mặt) bằng những cách nói thiếu văn hóa. Cháu cự nự nhưng anh ấy cười ầm ầm, chê cháu không có óc hài hước. Anh nói "con trai nào cũng thích nói những chuyện như vậy cả, có gì quan trọng đâu mà cháu phải ồn ào". Cháu rất khó chịu vì cái ý nghĩ khi không có mặt cháu, tụi bạn quỉ sứ của anh ấy lại cũng nói về cháu bằng cái giọng không đàng hoàng như thế. Cô khuyên cháu nên làm gì để tốp anh ấy đừng phê phán phụ nữ một cách bừa bãi nữa?

C.

Cô khuyên cháu nên xét lại xem cháu có chọn lầm bạn hay không? Cô không chê bai gì anh ấy và bạn bè của anh ấy trong cách vui đùa của họ, cô chỉ cảm thấy cháu lạc lõng và không được tôn trọng đủ để có thể nói tới một quan hệ lâu dài.

MẤT HẾT

Mất saigon, chồng tôi đi cải tạo 6 năm. 81 được tha về, tôi thu góp nhặt nhạnh tiền bạc lo cho ổng đi vượt biên. Qua Mỹ, chỉ hơn một năm sau ổng đã có vợ mới. Ban đầu ổng dấu. Sau nhiều người biết quá, đồn về Việt Nam, tôi viết thư hỏi thì ổng nhận nhưng nói là hai bên đồng ý làm bạn cho tới lúc gia đình

đoàn tụ thì thôi. Tôi đã toan không đi nữa nhưng bà con, bạn bè ai cũng khuyên nhủ, dỗ dành tôi nên hy sinh vì tương lai các con. Vì vậy, tôi và 3 con qua tới đây một năm nay, bị chồng tôi đối xử quá tệ. Chẳng những ổng không thôi bà vợ nhỏ, ổng còn dùng tiền bạc mua chuộc các con tôi theo ổng, tôi không giận hoặc phiền trách tụi con vì chúng nó chưa đủ khôn lớn (mặc dầu đứa nhỏ nhất cũng 19 tuổi rồi), nếu theo tôi thì chúng sẽ khổ lắm vì tôi hoàn toàn không có phương tiện nuôi nấng chúng như cha chúng. Tôi đành chịu cắn răng nhìn con cái lìa xa mình do ác tâm của người chồng bất nghĩa. Tôi hiện ở share phòng, may thuê vá mướn kiếm sống qua ngày. Tôi quá buồn, có lúc phẫn chí, chỉ muốn chết cho xong một cuộc đời bạc phước. Mất quê hương, mất nhà cửa, mất quá khứ, mất tương lai, mất hết, tôi còn sống để làm gì nữa? Tôi thật sự hối tiếc về việc ra đi. Ở Việt Nam, tuy nghèo, nhưng tôi còn có ba đứa con... Mai kia mốt nọ, nhờ ơn Trời, những đứa con ấy có thể trở thành những nhà trí thức, khoa bảng danh giá nhưng trí thức và danh giá ấy để làm gì khi chúng chỉ là dòng nước không nhớ nguồn, bầy chim không nhớ tổ...

P. D.

Bi kịch hậu 75 trong các gia đình Việt Nam nhiều không kể xiết. Trong hoàn cảnh buồn bã hiện nay của bà, tôi thực tình không muốn hành văn trên những cung bậc sầu thảm để làm bà thêm bi thương mặc

dầu lòng tôi vô cùng muốn chia sẻ...

Thay vì để các cháu ở với bà và cung cấp phương tiện sinh sống, học tập cho các cháu, ông nhà cư xử quả có phần tệ khi dùng thế lực của kẻ mạnh để tách lìa các cháu ra khỏi mẹ. Tuy nhiên, nếu bà đã nhận định một cách khách quan rằng các cháu ở với bố thì sẽ được nuôi dưỡng đầy đủ hơn, tôi nghĩ bà nên sống với cái tâm lý kiên nhẫn của bà mẹ chờ cho con tập đi. Có thể sau thời gian đi những bước đầu chập chững trong cuộc sống mới, khi đã vững vàng, các cháu sẽ lại tìm về nguồn để được chan hòa trong dòng suối mẹ. Trước mắt, bà cứ giữ mối liên lạc giao cảm với các cháu. Nếu việc trở lại với ông nhà không còn cơ hội thực hiện nữa, bà có thể để tâm tìm một người bạn mới để làm nơi nương tựa. Hãy rũ bỏ mọi ý nghĩ đen tối vì cuộc sống là một tặng phẩm huyền nhiệm của Thượng đế ban cho loài người, hãy can đảm sống để làm vinh danh Ngài, để công bằng với những ai kém may mắn không được thụ hưởng ân sủng ấy. Sau hết, bà có bao giờ muốn hoặc nghĩ đến một cách nào làm cho bà mạnh lên, cân bằng lực lượng với ông để thoát ra khỏi sự khống chế tình cảm tàn bạo của ông, hay không? Nhiều người đã chứng nghiệm được đất nước này là cơ hội tiến thân của giới phụ nữ đấy! Chúc bà may mắn.

GÓP GẠCH

Ba cháu di tản một mình từ năm 75. Mãi đến 87, má cháu và 4 chị em cháu mới tới Mỹ do ba bảo lãnh. Tuy vậy, ba cháu không thủy chung chờ đợi

má cháu mà lại ăn ở không chính thức với một người đàn bà khác. Cháu không biết rõ câu chuyện hoặc sự dàn xếp giữa ba người thế nào, chỉ biết sau cùng thì má cháu xin li dị. Sau việc này, quan hệ giữa ba má cháu coi như không còn nữa. Cả hai người không ai nói chuyện với ai, chỉ có chúng cháu ở giữa làm gạch nối trong một vài trường hợp cần.

Tháng 6 vừa qua cháu làm đám hỏi. Khi cháu báo tin và mời ba tới dự, ba cháu muốn cháu phải mời cả bà kia nữa. Má cháu không đồng ý. Ba cháu giận nên không thèm tới luôn. Bây giờ sắp tới lễ cưới của cháu. Ba má cháu vẫn giữ lập trường cũ. Tụi cháu đều trẻ nên không câu nệ gì cả, chỉ nghĩ là nếu ba má cháu thật lòng thương cháu thì ông bà sẽ bỏ bớt việc riêng để cùng lo cho hạnh phúc của cháu. Không được thế, cháu cũng không phiền trách gì ba má. Thế nhưng họ hàng thì không chịu, cứ muốn cháu phải làm sao để mời ba cháu dự đám cưới cho phải đạo. Cháu thấy chuyện này phiền phức quá. Trong đáy lòng cháu, thực sự cháu không thấy có gì quan trọng hoặc cần thiết đến nỗi phải tạo ra khó khăn cho mọi người như bà con của cháu muốn. Cháu quên không kể cho cô nghe là sau bữa đám hỏi, ba cháu có điện thoại đến bên nhà vị hôn phu của cháu để tỏ ý muốn ghé thăm, nhưng ông bà bên đó thoái thác vì sợ má cháu phiền trách. Bên đó nói ba đi một mình thì không có vấn đề gì. Nếu ba đi với bà kia thì không được vì bà ấy không có tư cách chi bên cạnh ba và trước mắt mọi người.

Chuyện người lớn sao cứ lòng vòng, làm nhức

đầu. Cô ơi, cháu nên làm sao?

Linda N.

Nếu ba cháu dự tiệc cưới với tư cách một người khách được mời thì ba muốn đi với ai bên cạnh là quyền của ba. Nếu ba dự với tư cách là bố cô dâu thì đây là vấn đề riêng của ba, không can cớ đến người đàn bà kia, không cần sự có mặt của bà ấy. Vì không rành mạch trong từng việc nên người ta dễ đi đến chỗ rối rắm, lùng tùng xòe. Cháu thưa với ba rằng "đám cưới con không phải là mặt trận để hai phía đối nghịch cùng rửa hận, cũng không phải là nơi bảo vệ danh giá cho người bạn của ba".

Cháu như người đang xây nhà. Hãy nhận những bàn tay góp gạch cho cháu với thiện cảm. Ngoài ra, nên quên bớt các tiểu tiết rườm rà để tâm hồn cháu được trong trẻo mà đón ánh sáng một ngày mới.

TỰ LỰC Book-Store
14318 Brookhurst St.
Garden Grove, CA 92843
Tel:(714)531-5290/Fax:(714)893-7107
WWW. TU LUC.COM.
Email-BUY BOOKS @ TU LUC. COM